

ELŐFIZETÉS

ELŐFIZETÉS:
 Hónapok: Egy évre ..... 12 korona.
 Egy hónap ..... 1 korona.
VEHÉNYEK:
 Egy évre ..... 12 korona.
 Egy hónap ..... 1 k. 40 f.
REKLÁMOK:
 4-hatásos példát sor egyenként 30 fill.
 Minden hivatkozási 10 fillér.
 Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
 választók palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 207.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résevény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

MEGJELENÉS SZERKESZTŐ:
 Stauber József.

Csütörtök, január 21.

Mai számunk főbb közleményei:

Vonások: A választási reform.
 A képviselőház ülése.
 Mannlicher meghalt.
 A politika eseményei.
 Az aradi országos tornanempe.
 A tisztviselői póttek a főrendiházban.
 Képviselő és újságtörő állérje.
 Az új választási törvény.
 Ferdinánd Károly főherceg regénye.
 Fűredi Józsefről.
 Az árvaház szenyese.
 Az új katolikus templom.
 A Fűredi-árváknak.
 Megszokott társulatok.
Tárca: A „nagyaságos ur.” Irtá: Szépfaludi Ö. F.
Regény-Cvarnok: Az Antikrisztus esodái.
 Irtá: Lagerlöf Zelma.

A választási reform.

Arad, január 20.

A belügyminiszteriumban ma délután tartották meg a szaktanácskozást, amelyet Tisza István gróf miniszterelnök a választási reform ügyében hívott össze. Az anket elé nem kerültek konkrét kérdőpontok, csupán a miniszterelnök rövid előterjesztés kapcsán mindenestre a tanácskozmány elé adta a már eddig beszerzett adatokat, azonban a kifejlődő eszmecsere főadata lesz annak megállapítása, hogy az adatgyűjtést milyen terjedelemben és irányban folytassák tovább.

Habár a tanácskozás lefolyása sok mindenre enged következtetést, a kormány tervei még nincsenek teljesen megvilá-

gitva. Hir szerint a harmadik osztályú kereseti adó, valamint a földadó alapján választók cenzusát aránylagosan „szabályozni” fogja. Ez nyilván nem jelenthet mást, minthogy a cenzust leszallítják, mert hisz a jelenleg uralkodó irányzat kétségkívül a választói jog kiterjesztésére, nem pedig megszüntetésére irányul s habár arra nézve nálunk még egyáltalában nincs közvélemény, hogy Belgium példájára az általános választói jogot dekretáljuk, de a jelenlegi statusnak liberálisabb helyezése — úgy látszik — bevégzett tény. A fentiek szerint tehát alapos reményünk lehet arra nézve, hogy a kereskedő és iparos, nemkülönben a földmivelő osztályból való választók száma tetemesen szaporodni fog.

A kormány reformja azonban nem fog ennél a pontnál megállni. Sok a panasz a választókerületek aránytalan beosztása miatt is. Van kerület, a hol 300 választó küld képviselőt, aztán van olyan is (például Budapest egyes kerületei), a hol 10.000 választónak van csak egy képviselő küldésére joga.

Az igaz, hogy e tárgyban a teljes egyenlőséget megteremteni lehetetlen, mert hisz ahol több az intelligens ember, többekre alkalmazható úgy a vagyoni, mint az értelmi cenzus és például Budapesten aránylag sohasem lehetne annyi képviselő, mint az erdélyi oláh vidéken, mert hisz akkor a főváros talán egymaga küldhetne száz képviselőt a parlamentbe, de a jelenlegi kerületi elosztás mégis kiáltóan arány-

talán. Ha tehát ezen segítenek, egy régi bajt orvosolnak.

Sok vitára adott okot ujabban az is, hogy a jelenlegi törvények szerint, ha több község alkot egy választókerületet, ezek nem a községekben, hanem együttesen szavaznak le. A mostani érvényben levő törvények szerint a községek a központi választmány által meghatározandó sorrendben s az egy községből valók a szerint, a mint az egyik vagy másik jelöltre szavaznak, külön bocsátandók szavazásra. Ha kellő időben, mikor az illető község soron volt, nem jelentkeztek egyesek, akkor ezek a többiek után szavaznak, a többiek szavazása utáni 1—2 óra alatt. Ezzel szemben most körjegyzői körzetek szerint akarják a szavazást megejteni, elejét vévén ily módon a választási herce-hurcának, a sokszor véres kimenetelű verekedéseknek, mert egy-egy községben, bár nincs kizárva, hogy különböző pártállású választók vannak, de az ellenséges érzületű, felizgatott tömegnek oly nagyarányu összetorlódása, mint az ma lehetséges, nem fordulhat elő. Azonkívül pedig a reform által megszűnnek az az anomália is, hogy esetleg télvíz idején, napi járóföldre kelljen menniök a választóknak s ott talán szabad ég alatt táborozni, a mint ez már szintén többször előfordult. De ennek dacára, az anketből következtetve a *községenkénti szavazást nem fogják megvalósítani.*

A reformnak bizonyára legkényesebb pontja az, a mely a szociális kérdés egyik

A „nagyaságos ur.”

Irtá: Szépfaludi Ö. Ferenc.

Az éles atyjamat, miot szépny diákok az ősnem-s Gáthy Tamás vette magához, hogy egyetlen fiának, Gáthy Cirus-nak a f-jébe a tudományokat okkal-móddal becepegtessék.

Az öreg Gáthy, mikor észravette, hogy édes atyámnak mind-n igyekezete dacára a szekunda, mint Damocles kardja lebeg a Cirus f-je fölött, vigasztalólag csak annyit mondott: „Hadd el őcsém, a Gáthy virtust nem lehet lefűlni, de talán megél Cirus fiam a vagyonából, meg a nevéből. Egy pár ezer hod még fuja, bár magam is a nyakára hágtam egypár száz holdnak. Sebaj, csak te tanulj fiam, mert te szegény legény vagy, nincsenek dominiumok a sarokhoz kötve.”

Édes atyám megfogadta a jó tanácsot és tanult. Cirus pedig szerencsésen átgázolta a jogot is. Hálásan is emlegette: „Öregem! (az apámat nevezte így, a ki két évvel fia elabb volt) neked köszönöm s nem az eszemnek, hogy megvan, a minek az spám örül: a diploma.”

A sors azután a nevelőt és tan tványt megszede idobta egymástól. Édes apám hivatalnok lett, Gáthy Cirus pedig felcsapott urnak, a mint dukát s ott a határszéli vármegyében rendezett olyan dubajvadásokat, hogy az embereknek tét ágast állott a bámulásuk. „Hires ember leszek, ha török-szakad! Kisdivéki és nagyváti Gáthy

Cirus de Magna terra Sikonya (nagyon büszke volt, hogy nemcsak elű, de hátul is volt praedikátuma) nem olyan közönséges firma, hogy valami szolgabírói hivatalban poshadjon el! — szokta mondani, mikor a száz boros palack és száz égő gyertya ott sorakozott a vendéglő nagy asztalán s a cigánybanda leste: a nagyaságos ur mit parancsol.

A „nagyaságos ur” pedig mindig parancsolt. Egyszer megejtette a fagygyertyát a kisbögössel, máskor a tentás üveg fluidumát csurgatta a primás torkába, s egy százas bankót dobott oda, hogy törülje bele a száját.

Mikor a fejét a tenyerébe hajtotta, akkor voltak megijedve legjobban a fekete legények, mert ilyenkor rendszeren valami „stikli” következett.

Figyelmeztették az atyafiak, meg a vár megye urai, „hogy nem jó vége lesz ennek bizony!” ám ő mindig az felelte: „Dehogy lesz! A vége sohasem jó! Addig üssük hát a vasat, a míg tüzes, s míg a komédiának vége nincs!”

Eppen a karácsony előtt volt, didergő megszö hideg, mikor a korcsmában egy átdöszölt éjszaka után odaszólt a legényeknek: „Varjuk! szedjétek össze az instrumentumokat, mert sétakocsizásra megvünk. Mindenkötök egy cinder ó bort is vegyen magához, hogy a t nyán ki ne fogyjon az itóka.”

A fekete legények dideregtek előre, nem annyira a hidegtől, mint attól, hogy mi leszéből?

Gáthy Cirus befogatta a négy tüzes szürkét az igás szekérbe, ő maga odaült a kocsis helyére, a szekérre meg keskeny deszkákat rakatott s a cigányokat azokra ültette. Mindenkinek kezében ott volt a hangszer s a cillinderes üveg:

„Gyű te Turcsi! Gyű te Csillag!... és megindult a szekér, sebes vágatással iramodtak előre a paripák, s alig tíz perc múlva hol egy cigány, hol egy cillinder bukott ki az országutra. Hadd po-yogjon a férg se, oda se néztek neki, úgy vánszorogtak szegények odébb, ahogy tudtak. Ki csuszva, ki mászva tört cillinderrel s betörtött fejjel.

A bagosi tanyára csak Cirus és három cigány jutott el: a brácsás, klarinétos s a kis tömzsi primás.

— No, gyerekek! Jél viseltétek magatokat, most jó a salárium.

— Nem kívánjuk, naccságos uram, elengedjük! — mondta a klarinétos, ki a legjobban félt.

— Nem oda Buda, a ki adós fizessen! Fel a fára legények! — szólt a nagyaságos ur kivezetve a cigányokat a diófa alá s magának asztalt tétetvén és megrakotván a tisztartó segítségével finom szerednyei ó borral a pince gazdag tartalmából

A cigányok elkénszeredetten másztak fel a fára s elhelyezkedtek. A nagyaságos ur pedig előhozatta a szobából a duplacsövű vadászfegyverét, maga mellé helyezte s odakiáltotta: „A

nehéz csomópontjának a megoldására törekszik. Adjunk-e feltétlen választói jogot a munkásnak? Ez kemény dió. Magyarországon a nemzetiségi kérdés miatt ez, míg eldöntik, nagyon meggondolandó; sokan veszedelmesnek tartanak, ha minden idegen nemzetiségű, sőt internacionalista irányzatú munkás a parlament összealkotására befolyást nyerne. A kormány sem akar tehát a dolog mélyére hatni, hanem egyelőre, hir szerint, úgy szeretné azt megoldani, hogy a munkásosztály vezetőinek adná csak meg a választói jogot. Ezek bizonyára az összes munkások által választatnának, e tárgyban tehát mintegy közvetett választási rendszer inauguráltatik, a milyen a Szent István koronája területén ez idő szerint csak Horvátországban van (az ugynevezett ösválasztói intézményben), meg Erdély egyes részeiben, a hol a 100 füstöt (háztartást) számláló községek két, az ezen aluliak egy választót választanak, azon kívül pedig a rendes választói joggal bírók önállóan gyakorolják jogu at.

A nagyszabású tanácskozást ma be is fejezték s annak lefolyása mutatta, hogy Tisza gróf komolyan készül ennek a kiváló jelentőségű reformnak megvalósítására, még pedig oly irányba, a mely a jogoknak kiterjesztését, de a nemzeti érdekek megvédését is jelenti.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 20.

A mai ülésre Rakovszky István főlészóalását várják, ami annyiban jelentőségteljes, hogy most már a néppárti Haudogan is beáll az obstrukcióba. Az első nyílt lépése ez a néppártnak az obstrukció óta. De amíg nemzeti célokról volt szó, Rakovszkyék bagattak. Ma, mikor egy liberális miniszterium lehetlenné tételét remélik, nyíltan obstruálnak.

Azaz, hogy még mindig nem nyíltan s csak úgy, hogy lefelé úgy lássék, fölfelé pedig sehogyse lássék.

nótámat buzzáok: Sárga ugorkának zö d a levele", meg a „csongrádi kis barna“ A ki egy hamis hangot ad, azt leölvöm, mint az igazi varjút!

Gáthy Cirus nagyot nevetett a hegyibe, a cigány húzta keservesen. Nem volt abban egy igaz hang, csak egyre másra a sok gix res hamis hang. Gáthy Cirus utána is nyult a pusztának, de lefordult a székél és nyomban elaludt. A varjúk bekopogtattak a tanyára, hogy vigyék be a nagyságos urat, mert megveszi az Isten hidege, maguk pedig toronyirányában menekültek.

Az öreg Gáthylátnak a vagyon pusztulását úgy gondolkodott, hogy a házasság majd kireparálja a hibákat s összehozza a „fiut“ a szép Ponor Zólikával s csakugyan sikerült. Már a jegyváltást is megtartották.

Egy hétre a kézfogó után őjjeli szerenádét adott Cirus a menyasszonyának, elbuzatta a kedvenc nótáit s mindenkü ári elsülttett egyegy tarackot, aféle mozsár ágyut, úgy hogy megremegett bele az öreg Ponor-kuria.

Ponor Gáspár pisztolya rohant ki az utcára a rakoncátlanság megfenyítésére.

Cirus hahotával fogadtá:

— No, mi a baj gard'uram? Hát még edzei sem szabad a menyasszonyom idgeit?

— Edzed bizony az öreg apad idezeit, nem a lányoméit! Ide ugyan be ne tedd ö bé a lábadat!

A jeggyűrűt másnap visszaküldték, amire Gáthy Cirus azt mondta: „megbolondult a vi-

A képviselőház ülése január 20-án.

— Kezdeté d. e. 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dzsós.

A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után, betérjesztik az irományokat. B mutatják *Bedőházy* János levelét, melyben lemond a közoktatásügyi bizottságban elfoglalt állásáról.

Belicska Béni előadó: Bemutatja az igazoló választmány jelentését. *Katona Mór, Sándor* János és *Károlyi György* gróf mandátumait a bizottság megvizsgálta s azokat a kérvényezésre főtartott idő t kiutetbe vételével, igazolt képviselőknek jele tti ki.

Elnök: Az igazolt képviselőket besorozza osztályokba. Az interpellációkra a Ház fél háromkor tér át.

Szederkényi Nándor: Kéri, hogy fél két órakor interpelláljanak.

Elnök: Nem teljesítheti ezt a kérést.

Kovács Pál: Szintén kéri a két órás interpellációt.

A Ház többsége eldönti, hogy az interpellációkra két órakor térnek át.

(Az ujonomegajánlás.)

Rakovszky István: Ma már nem a katonai javaslatok fölött, hanem a hatvanhetes kiegyezés krízise fölött folyik a vita. E krízis indító okai függetlenségi párt követelményei voltak. A függetlenségi párt minden vonalon harcot indított a kiegyezés ellen. A néppárt ebben a harcban nem vett részt, hanem arra szorított, hogy a katonai terhek emelése ellen száltsikra mindaddig, amíg az ujonclétszám főemeléséről szóló törvényjavaslatot *Khuen Héderváry* Károly vissza nem vonta. Ez volt a néppárt politikája ebben a harcban. Evvel szembe helyezi a szónok a szabadelvű párt politikáját s ismert temperamentumával magyarazza a szabadelvű párt állítólagos következetlenségeit. Majd áttér beszéde tulajdonképeni tárgyára, *Pittreich* közös hadügyminiszter beszédére, amely vélemény szerint, nem katonai, hanem erősen közjogi természetű volt. Vádolja *Pittreich* avval, hogy a delegációban elhangzott alkotmánysejtő kijelentésekkel szemben, nem védelmezte meg Magyarországot. Ezután áttér a szónok annak ismertetésére, hogy a néppárt milyen álláspontot foglal el az obstrukció kérdésében. A közjogi függő kérdéseknek, az Ausztriával való viszonynak tisztázodnia kell. *Apponyi* azt mondta, hogy *fiat lux*. Ez a fiat lux most az ő jelszava is. Föl kell deríteni minden félreértést, amely a közjogi kérdések terén van. Ehez pedig első sorban a Tisza kormány pusztulása szükséges. A helyzet kulcsa az ellenzék kezében van s ezt szóló nem adja ki a kezéből. Kijelenti, hogy az obstrukciót folytatni fogja mindaddig, míg a kormány bukásával a közjogi helyzet föl nem derítettik. Végül éles támadást intéz a függetlenségi

párt ellen, amely cserben hagyta a nemzet ügyét. (Nagy zaj. Elnök ellenmondás a baloldalon.)

Kaas Ivor: Cserben hagyatok! Leszereltek! (Nagy zaj.)

Rakovszky István: Avval végzi főlészóalását, hogy eroyedetlenül fogja folytatni a harcot.

A napirend második szónoka: **Molnár Jenő**, aki természetesen a javaslat ellen beszél, általános részvétlenség mellett.

Végül tíz perc szünetet kér.

(Interpellációk.)

Molnár Jenő beszéde után az interpellációkra került a sor.

Kovács Pál a földalatti villamos vasutak és az omnibuszkocsik állóhelyei ügyében interpellálta a kereskedelmi minisztert;

Gabányi Miklós szűkségtelenül és szerinte törvénytelenül behívott póttartalékosok dolgában a miniszterelnököt és a honvédelmi minisztert.

Egyik interpellációra sajtóörtént válasz s ezzel az üésnek vége volt.

TÁVIRATOK.

Az orosz-japan háború.

New-York, jan. 20. *Szjó uli* távirat jelenti: Oroszország ráfogja a koreai katonákra, hogy ők hibásak a koreai zavarokban. A koreai kormány erre azt felelte, hogy Oroszország nem jogosítható fel arra, hogy koreai ügyekbe avatkozzék. Másik távirat szerint a bomszülőttek heves magatartást tanúsítanak a külföldiek iránt. Hir szerint mind nagyobb a feszültség *Szjóulban*.

A balkáni helyzet.

Konstantinápoly, jan. 20. *Zanbauer* lovag, a mitrovicai osztrák-magyar konzul, hir szerint holnap érkezik oda. Az osztrák-magyar konzul beiktatása olyan szertartással megy végbe, mint annak idején az orosz konzulátus megnyitása történt.

Konstantinápoly, jan. 20. A porta átutalta az entente hatalmak nagykövetségeihez az eddig megtörtént reformok bejelentett összeállítását.

Konstantinápoly, jan. 20. A porta igyekezett azon, hogy a csendőrfőparancsok segédei, kiket a hatalmak állítanak, török szolgálatba álljanak, a mi szonban a felügyeleti közegek tekintetében meg nem engedhető.

lág, bolonduljunk mi is velet! — s ezen a jó címen egyre-másra dőzött s egyik birtok ész a másik után elusított — miközben az öreg Gáthy is a másvilágra hajokazott — s egyszer csak azon vette észre magát a nagyságos ur, hogy már nincs mának usznia.

A sötét hajfürtök is fehérredni kezettek, leáldozott a fiatalág, egyen-sarása meggörbült, a melle behorpadt. Az övön ék kegyetlen barátokat hasított a nagyságos uron.

Az utolsó folyónás is elkövetkezett.

Megporogták a do ot a kastély előtt, li cíálták a nagy birtok uróso erő-ségét: az ősi kurját, *Gáthy Cirus de Magda* ter a *Sikonya* meg az egyben hev-rt, mikor halotta a szomorú muzsikát s od szólt *Jánosnak*, a hű vén inasnak:

— Lőknek ki a házból *János* fiam?

— Ugy van biz az, nagyságos uram s nincs más képp!

— No, akkor hozd elő még egyszer a csibukomat, h dd -i jam k meg egyszer a magam házában *D lután* már meglenet, h gy zsel érkezem!

D lután csakugyan elcheldött a kastélyból. Nagyon könnyű volt a kölködés. *János* nak is azt mondta: *K resen* magának más gard t s biaba mondta a hű *János*, tozy hi erre is fogja szogaini. Nem fogadta el. Halából a onban me szorította erte a hű szolga kérges tenyerét.

Az éles apám épp akkor, hogy *Gáthy Cirus* nak elfogyott a ménese, elolvadt a telke,

hivatalfőnök lett. Nem egyszer emlegette: vajjon uraskodik e még *Cirus*? Amint a szeillő a hirt felénk nozta, abban nem volt semmi megnyugtató.

Egy délbén igen szomoruan tért haza édes apám a hivatalból s levelet nyújtott át anyámnak. A levélben az állott:

„Kedves Pali barátom! Rég nem hallottál felől-m s ime egyszerre mint *Hiób* póstás érkezem. *Koldus* lettem pajtás! Nem untatlak, hogy elmondjam a stációkat, míg ide jutottam? Most, hogy csak a *koldustarisznya* maradt a nyakamon, nem akrok ebben a vármegyében pironkodni, hol ur voltam *Ha teheted*: szerezz számomra valami írno ki állást nálatok. Megbecsülöm magam, már csak a te kedvedért is, kit mindig szerettelek, nem akarnám, hogy szegyre vődre váljak régi, szeretett barátom. Légy meutórom, nyujtsd segítő kezdet! *Kisdiveki* és nagy-gáthi *Gáthy Cirus* de magna terra *Sikonya*. A vagyonom elveszett, de a nevemet — láthatod — megőriztem. Sz-rvuszt!”

Atyám azonnal értesítette, hogy várja tárt karokkal és — hi atallal.

Egy hét múlva lakásunk kis kertjében sőtáltunk atyámmal s szedtük az illatos virágot anyám számára, mikor a kert ajtaja megnyílt s egy törődő t, id gen ör-gember közeledett felénk.

— *Maros Pál* urat keresem?

— En vagyok, felelte atyám. Kihez legyen szerencsem?

Az idegen sokáig szótlanul nézett atyámra s aztán így szót:

A politika eseményei.

(Uj paktum felé?)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 20.

(Eötvös a helyzetről.) A képviselőház mai ülésén megjelent Eötvös Károly. Hamarosan közrefogták és a helyzet tekintetében kérdésekkel ostromolták a képviselők és újságírók.

Az öreg vajda minden baj forrását abban látja, hogy a Kossuth-párttal kötött megegyezést nem terjesztették ki a néppártra és az Ugron-pártra. Ugy a kormánynak, mint a Kossuth-pártnak kötelessége lett volna az Ugronistákkal és a néppárttal is megegyezni annak idején, a mikor a Kossuth-párt maga állapodott meg, hogy mely feltételek mellett hajlandó az obstrukciótól elállani.

A jelenlevő néppártiak és Ugronisták nagy örömmel hallgatták Eötvös ezen kijelentéseit és általában igaznak mondták az ő állításait. Kérték, hogy a mit a folyosón mondott, mondja el az ülésteremben is. Ezt Eötvös Károly megígérte. Ebből tehát kiviláglik, hogy az obstrukciónak paktum kell. Hogy lesz-e, az erősen kérdéses.

(Rakovszky beszéde.) A képviselőház mai ülése után, a melyben Rakovszky az obstrukcióhoz való csatlakozást nyíltan manifeszta, a néppárt zöme kijelentette, hogy nem ért egyet Rakovszkyval és az ujoncvitában nem kívánnak résztvenni. Rakovszky tehát csak a maga nevében beszélt.

Es újra a néppárt feriseuskodása. Támogatják az obstrukciót, mert szeretnék Tiszát elbuktatni, de fölfele nem akarnak oly színbe jutni, mintha a katonai javaslatok ellen obstrukciónak.

A függetlenségi párt nem hagyja szó nélkül Rakovszky támadását és Polonyi Géza valószínűleg még a Ház holnapi ülésén vissza fogja utasítani azokat.

Lengyel Zoltán kilépését közömbösen fogadja a Kossuth-párt; sokan még szívesen is vették, hogy az örökké okvetetlenkedő obstruktor kiment közülök.

— Nem csodálkozom, hogy meg nem ismeresz. Hogyis ismerhetnél!

Atyám ráborult fiatalkori barátjára s megölelte.

— Mikor foglalhatom el hivatalomat? — kérdezte Gáthy Cirus, s akárhogy marasztalta atyám és anyám, már másnap beállított az irodába az írások ura s a lakást sem fogadta el.

Szorgalmasan dolgozott reggeltől estig, úgy, hogy szinte figyelmeztetni kellett a pihezésre. „Sokat mulasztotam életemben, hadd pótoljak ki valamicskét!”

Egy egy vasárnap beállított hozzánk ebédre s elátszogatott velünk gyermekekkel. A régi duhaj embernek nyoma veszett.

— Takarékos lett a fukarságig, va csorára egy darabb sajtjal megelégedett s ebédje is csak egy fogásból állott. Minden elsőjén azonban vásárolt egy üveg sampányit, bezárkózott a kis szobáskájába s mennyei élvezettel durrogatta ki az üveg dugaszát és szürcsölte a hahzó pezsgő gyöngyeit a karsu pohárból? Ilyenkor ismét nagyságos urrá vált s mikor ledőlt ágyára és elaludt, álmában visszakiáltottak mind a régi dominiumok. „Gáthy Cirus ur marad, míg él!”... Fényes álmok álmódója!

Több esztendőig viselte a hivatalos tiszti kisvidéki és nagyváthi Gáthy Cirus de Magna terra Sikonya. Mindenki „Nagyságos ur”-azta, annyira imponált a büszkén kimondott

(Osztályok a felségjog ellen.) Derschatta osztrák képviselő indítványára a hadsereget illető felségjogról nemcsak Magyarországon ébresztette fel ismét a szunynyadó szenvedelmeket, de az osztrákok között is visszatetszést keltett. A klagenfurti *Freie Stimme* most élesen kel ki a Derschatta-indítvány ellen, melyben a szabadság veszedelmét látja s amivel ellenkezik a modern állam a felfogással és a népjogokkal. A császár — írja a lap — ha feltétlenül rendelkezik a hadsereggel, azt esetleg az ausztriai németiség ellen használhatja fel, — az ilyen fejt veszített indítványokról tehát még hallani sem akarunk! Ugyanilyen szellemben ír Tiroli legelterjedtebb lapja, a *Tiroler Tagblatt* is.

Az aradi országos tornaünnep.

(A tornaaszövetség meghívója.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 20.

A Magyarországi Tornaegyesületek Szövetségének igazgató bizottsága a napokban bocsájtotta ki az aradi országos tornaünnepélyre szóló első hivatalos meghívóját, melyet az összes magyarországi tornaegyesületekhez szétküldött. A lelkes felhívás így szól:

Kedves Tornászársak!

Folyó év május hó 21—23-án, pünkösd napján tartja Szövetségünk VII-ik országos tornaünnepélyét Aradon. Ez az év egyuttal Szövetségünk fennállásának 26-ik éve. Visszatekintve a lefolyt huszonhat évre, örömmel s meglepéssel tapasztaljuk, hogy Szövetségünk szépen fejlődött; az eszme, melyért dolgozunk, napról-napra tért hódít. Mindezt hálás szívvel nektek köszönhetjük kedves tornászársaink, kik igazi ügybuzgalommal, a Szövetség iránti őszinte szeretettel eltsive jelentetek meg mindenkoron ünnepélyünkön s azok fényét és sikerét tömeges részvételek s áldozatkészségek által mind jobban s jobban emeltétek.

Ma már szövetségi ünnepélyeink valóságos nemzeti ünnepek, melyeknek jelentősége kihat az egész országra, kihat társadalmunk minden rétegére, itt érezzük igazán hazánk szívének dobbanását. Most, hogy 20-ik évi fennállásunkat ünnepeljük és VII-ik országos tornaversenyünket tartjuk, ismét kérünk titeket, hogy gyülekezzetek zászlónk köré azzal a szeretettel s őszinte ragaszkodással, melyet a Szövetség iránt is tanusítottatok.

hosszu nevével. Nem emlegette a múltat, sőt ráfogta, hogy most boldog igazán, mert dolgozik.

Ereje ám lassan-lassan hanyatlani kezdett, egy reggel fel akart kelni, s nem birt, de remélte, hogy nemsokára felgyógyul. Az orvos még évekről biztosította, de arra már elmosolyodott: „Pusztá biztatás!”

Egy éjjel fölverték az atyámat, hogy Gáthy Cirus nagyon rosszul van, s még egyszer szeretné látni.

— Bocsáss meg Palikám! szól, mikor atyám odalépett az ágyához. Még egyszer meg akartam szorítani a kezdet, mert én már megyek a legelső vonattal.

Edes atyám kérte, hogy csak vegye be az orvosságot és bizonyosan jobban lesz.

— Jobban nem leszek, hanem te azt megteheded, hogy mindvégig ur maradjak. Hozass egy üveg sampányit s tölts!

A kívánsága teljesült.

Kisdidéki és nagyváthi Gáthy Cirus kiűritette a pezsgős palackot fenéki, ránézett hálásan az édes atyámra s aztán a falhoz fordult és meghalt.

Ugy halt meg, hogy azt hitte, mindvégig nagyságos ur.

A kisdidéki és nagyváthi Gáthy familia utolsó sarja hunyt el. Megfordíthatják a törökfejes széles kardos, lilomos nemesi címert.

Az ünnepély rendezésére az Aradi Tornaegyletet kértük fel, ezt a derék egyletet, mely Szövetségünk fennállása óta legbuzgóbb egyleteink egyike, mely minden ünnepélyünkön ott van s mely Szövetségünk iránti áldozatkészségének már egyszer (1888-ban), szövetségi országos ünnepély rendezése által fényes tanubizonyosságát adta.

Még élénk emlékezetünkben vannak azon napok, melyeket akkor aradi tornászársaink kedves körében töltöttünk, ezen szép napok emléke bizonyára fokozni fogja buzgalmatokat, hogy azok felevenítésében minél számszerűbban részt vegyetek.

Ez ünnepély keretében tartja az Aradi Tornaegylet huszonöt éves jubileumát és zászlófelavatási ünnepélyét. Az Aradi Tornaegylet iránt érzett hálánk s szeretetünket azáltal fejezhetjük ki legméltóbban, ha mennél többen tartjuk zászlaja fölül a koszorút és emlékezünk meg huszonöt éves múltjáról.

De van-e magyar ember, ki ne vándorolna szent ihlettől eltsive hazánk nagy Golgotájára, van-e magyar ember, kit ne vonzana a magyar szabadság vértanuinak véréből áztatott földje s van-e magyar ember, ki ne vágya leborulni azok szent porainál, kik érette a bitófán haláltak meg.

Kedves Tornászársak! Jertek e szent sírhoz minél számszerűbban, hozzon magával ki-ki egy babérlevelet, szórjátok azzal tele a sírt s tegyetek fogadást, hogy hozzájuk méltók lesztek a honszeretetben.

Dr. Csölder János, szövetségi alelnök. Jász Géza, szövetségi titkár.

A lelkes hangú meghívó szép előhangja az aradi országos tornaünnepnek s az bizonyára nem téveszti el hatását az ország tornászai között.

Mannlicher meghalt.

(A hadsereg löfegyverének feltalálójától.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 20.

Bécsből jelentik, hogy Mannlicher Ferdinánd lovag, a róla elnevezett fegyver feltalálója az éjjel, ötvenhat éves korában meghalt.

A Mannlicher név, a melyet ugyszólván minden ember ismer, annak az ismétlődő löfegyvernek köszönhetette népszerűségét, amely az egykor ugyancsak sokat emlegetett *Kropacsek* és *Wernld*-féle rendszerű puskákat kiszorította a használatból. És miután a világ sorja már ilyen, Mannlichert is bizonyára csakhamar elfogják felejteni, mert fegyverének olyan hibái vannak, amelyeket a gyilkoló-szerszámok technikájának haladottsága mellett immár ki lehet és ki is kell kerülni. A régi, nagysúlyú fegyverek mellett, amelyekkel egy töltés után csak egyszer lehetett löni, óriási vívmány volt a Mannlicher fegyver, amelynek azonban ugyancsak megvannak a maga árnyoldalai: gyorsan áttüzesedik és még mindig rehez.

Az ő rendszere szerint készült fegyverek, amelyek az osztrák magyar hadseregben a kilencvenes évek eleje óta vannak használatban, tudvalevően azzal különböznek az angol, francia, olasz, orosz és német hadsereg puskaiktól, hogy míg azoknál a csőüreget eljáró dugattyu, amely a kilőtt töltényt kilöki, forgatás által működik, míg a Mannlichereknél a dugattyu egyenes hátrahúzása által dobátik ki az elhasznált töltény. A golyók 4000 lépésre is elrepülnek belőle, célozva azonban csak 2400 lépésre lőnek vele.

Mannlicher Ferdinánd lovag mérnök, 1848. január 3-án született Mainzban. Tanulmányai befejeztével a Kaiser Ferdinánds-Nordbahn hivatalnok lett, és hivatalnokoskodása alatt 1878. óta több ismétlődő fegyvert tervezett és szerkesztett, amelyek ugynevezett magazin-töltésűek voltak; 1886-ban otthagya állását s az újabb időben számos önműködő ismétlődő fegyver mintát talált fel, melyeknél már a töltény-

záró készülék működését is a löveg puskapor-gázai működtetik. Ilyen szerkezetű az 1894-ben készített revolver mintája is. Noha politikai szerepet egyáltalában nem játszott, 1899. szeptember havában az osztrák urakházának tagjai közé nevezték ki.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Fehér és Vöröskereszt egyesületek gyűlése. Az aradi Fehér és Vöröskereszt egyesületek holnap, csütörtökön délután öt órakor a vármegyeháza kistermében együttes választmányi ülést tartanak, melyen az elnökség beszámol az Országos Vásár eredményéről.

(*) Az aradi kereskedők köre választmánya f. hó 21-én, csütörtökön este 9 órakor, a kör helyiségében rendes havi ülést tartja, amelyre a választmány tagjait ez uton is meghívja Tedeschi Viktor, elnök.

A tisztviselői pótlék a főrendiházban.

(Húszmillió állami többletkiadás.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 20.

Az állami tisztviselők fizetési pótlékáról szóló törvényjavaslatot ma a főrendiház is elfogadta. A határozat előtt, a melyen ezt kimondták, Tisza István gróf beszédet tartott, a melyen perspektíváját nyújtotta az állami költségvetés azon szaporodásának, a mely az állami, megyei és községi tisztviselők, a felekezeti tanítók fizetésrendezése, a beruházások és egyéb kiadások folytán szükségessé válik: az állam, mondta a miniszterelnök, ezzel húsz millió korona évi kiadási többletet vállal magára, tehát jó lesz takarékoskodni.

A főrendek üléséről a következő tudósítást vesszük:

Elnök: Csáky Albin gróf.

A kormány részéről megjelentek: gróf Tisza István, Tallián Béla, Berzeviczy Albert, Lukács és Cseh Ervin.

Az elnök meleg részvétellel emlékezik meg a József főherceg családját ért súlyos veszteségről s indítványozza, hogy a főrendiház fejezze ki részvétét ő fenségének.

A Ház egyhangulag hozzájárul az elnök indítványához.

Az elnök ezután Chotek Rudolf grófot, Rimely Károly püspököt parentálja el, majd jelenti, hogy a névsorba felvették Teleki Józsefet, Rozner Ervint, Beöthy Zsoltot és Hatvani-Deutsch Sándort.

Napirenden a tisztviselők fizetéspótlékáról szóló javaslat tárgyalása volt, melyhez Zichy Nándor szól. A javaslatot nem tartja kifogástalannak, de azért elfogadja.

Tisza István miniszterelnök Zichy Nándornak válaszolva kijelentette, hogy a törvényjavaslatban foglalt pótlékok állandó jellegű személyi pótlékok, a melyeket mindaddig hatályban maradnak, a mi a fizetésrendezés végképpen megoldva nem lesz. Kifejtette, hogy a fokozatos előléptetés, a mely mellett Zichy érvelt, a tisztviselőkre nézve hátrányos: a kor szerinti előléptetés sokkal igazságosabb a tisztviselőkre nézve. Szemben a messzemenő igényekkel, a melyeket e téren az állam iránt tapasztal: és szemben az elégtelenség számos jeleivel, a mely e téren mutatkozik, néhány vonásban rámutat az ügy pénzügyi következményeire. A kormány magára vállalta azt a kötelezettséget, hogy az állami tisztviselőkkel lehetőleg egy-dejüleg és egyenlő arányban rendezze a vármegyei és községi tisztviselők illetményeit is, továbbá, hogy a felekezeti taná-

rok és az állami tanerők díjazása között mélyreható különbség ne legyen. E két téren mintegy tizenkét millió korona lesz az évi teher, a mely az államra búrul. Ehhez járul a beruházási költségek szükséglete, a mely ismét több milliónyi terhet jelent s az állam költségvetését szaporítja. Továbbá jelentékeny kiadási többlet van a közegészségügyi, gyermekvédelmi terhek emelkedésénél. Ily viszonyok közt körülbelül húsz millió, vagy azt meghaladó ily többlet merül föl, a melylye föltétlenül számolni kell. Ebből önként következik az: ha nem akarjuk az állam pénzügyi egyensúlyát tartósan megrendíteni, akkor úgy, mint a kormány a bemutatkozásakor jelezte, a takarékoságnak és különösen az improduktív kiadások terén való legmesszebb menő scrupulózitásnak elvét kell megvalósítani az egész vonalon. Másfelől igyekeznünk kell a társadalom minden rétegének, úgy a tisztvi előknek, mint más jogosult faktoroknak igényét mérlegelni ama határig, a melynek hatékony kielégítése az állam pénzügyi egyensúlyának hatékony kielégítése nélkül járhat.

Zichy Nándor félreértett szavait igazította helyre s utána a Ház egyhangulag elfogadta a javaslatot. Évvel az ülés véget ért.

Képviselő és ujságíró afférje.

(Egy lemondás utójátéka.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 20.

Teleki Sándor gróf, országgyűlési képviselő ma Dániel Gábor és Komjathy Béla képviselők által provokáltatta Bede Jób hírlapírót, a Pesti Hírlap politikai tudósítóját.

Az afférnek meglehetősen érdekes előzményei vannak. Tudvalevő, hogy Teleki Sándor gróf lemondott a képviselőház egyik jegyzőségéről, elfoglaltságára való tekintettel.

A P. H. a lemondás okának azt írta, hogy Teleki Sándor grófot kielégítetlen ambíciói indították a lemondásra: a grófnak nem képezhetette ambícióját a képviselőház jegyzősége, holott nálánál kisebb tehetségű emberek magasabb pozíciókba jutottak. Teleki — írta a nevezett lap, — a közoktatásügyi bizottságban, mint előadó szerepelt, a delegációban a haditengerészeti albizottságnak volt előadója és mégis ott felejtették őt már 1896. óta a képviselőházban a kormánypárti jegyzők között. Azóta voltak államtitkár változások, volt üresedésben a finmei kormányzói állástól kezdve sok tekintélyes állás és Teleki mégis csak jegyző maradt. Volt szó a legutóbbi kormányváltozás alkalmával arról, hogy Zsilinszky Mihály lemond a kultusz-miniszteri államtitkárságról és akkor helyébe gróf Teleki Sándor kerül államtitkárnak. De Berzeviczy megkérte Zsilinszkyt, hogy maradjon, Zsilinszky megmaradt tehát államtitkárnak és gróf Teleki Sándor akkor is jegyzőnek maradt.

Majd így folytatta a P. H.:

„Még hagyján, amikor a jegyzőség uri hivatal volt. De most, amikor Tisza a miniszterelnök és Perczel Dezső az elnök, igen szigorúan bánnak a jegyzőkkel. Azelőtt például Lázár Arpád féleves szabadságokat is kapott a szigorú Szilágyi idejében s nem volt baj miatta. Most ha egy-egy jegyző csak pár napra is elmegy, szigorú dorgatóriumokban részesül.

— Hol jártál? Miért nem vagy itt? Így nem megyünk semmire! Így nem lehet összetartani a pártot.

Gróf Teleki Sándornak a felesége, a kiváló írónő (Szikra) egy birtokot örökölt az apjától. Ezt a birtokot kezelni kell. Hát például az erdőben favágás van. Hiába tennének hát szemrehányást Teleki Sándor grófnak, hogy hol járt, mit csinált, csak ez lehetne a felelet:

— Ügyeltem a favágásra. Mert ha nem ügyelek, hát ott egy hét alatt több fát lophatnak, mint amennyi az egész jegyzői fizetésem.

— De még máskülönbben is szigorúan bánnak a jegyzőkkel. Perczel így parancsol:

— Hozd azt az írományt!

— Küldd ide a tanácsost!

Nohát egy birtokos gróf, akinek a mandátuma is külön, mert még a Kuria rostájából is kikerült, nem szívesen maradhat ilyen helyen. Pláne, ha látja, hogy az előléptetések alkalmával őt nem veszik észre.

Kinek a vége pedig az lett, hogy gróf Teleki Sándor lemondott a jegyzőségről.

Ezt a leleplezés félet a felhivatalos Magyar Nemzet erélyes formában lecafolta. A Pesti Hírlap még erélyesebb formában tartotta fenn a maga értesülését, s a többiek ezt jegyezte meg:

„Igen tragikomikus helyzet keletkeznék abból, hogyha hírnök autentikussága mellett tanukat neveznénk meg. Akkor aztán egy hétig kacagnának a tanuk neveinek olvasásakor — a „Magyar Nemzet“-en.”

Ez arra célozott, hogy az egyik tanu maga Adorján Sándor, a Magyar Nemzet felelős szerkesztője volt.

Azonban az ügynek nem lett vége. Bede Jób, a ki értesült, hogy a cáfolatot maga Teleki Sándor gróf tette közzé, s Perczel Dezső előtt valótlannak jelentette ki a P. H. közléseit, azt mondta, hogy Bede Jób legálább három hete nem látta.

Bede ezzel szemben azt mondja a P. H. mai számában:

A képviselőház ez évi január 13-iki ülése közben hírlapírói helyemhez jött gróf Teleki Sándor országgyűlési képviselő ur és megismerttetett azon körülményekkel és okokkal, melyek őt a képviselőház jegyzői tisztjéről való lemondásra készítették. Előzőkényen és korrektség okából előadását stenografice feljegyeztem s ezen az alapon a Pesti Hírlap január 14-iki számában közöltem a kérdésre vonatkozólag a gróf Teleki Sándor képviselő urral történt beszélgetés tartalmát. Tanum erre Adorján Sándor és Messer Sándor urak, akik mellettem ülve minden szót hallottak.

Hogy gróf Teleki Sándor országgyűlési képviselő ur tudott létezéséről, erre bizonyítékul szolgál sajátkezű levele, melyet január 15-én, tehát a cáfolat megjelenése után, küldött nekem s amely levél így hangzik:

1904. január 15.

Tisztelt Barátom!

Nagyon, de nagyon szépen kérem, hogy legyen olyan szíves, hogy ne írjon a holnapi számban rólam, mivel az nekem igazán felesleges kellemetlenséget okozna. Szóval részletesen Adig is legjobb üdvözlétemmel vagyok

regi hive

Teleki Sándor.

Nem is foglalkoztam volna vele. De ma tudomásomra jutott gróf Teleki Sándor országgyűlési képviselő urnak egy nyilatkozata, amit Perczel Dezső képviselőházi elnök ur előtt rólam tett akkor, amikor tagadta, hogy az adatokat ő adta. Mennifogva irói reputációm érdekében is kénytelen vagyok konstatálni, hogy gróf Teleki Sándor országgyűlési képviselő ur hazudott.

Ezért Teleki Sándor provokáltatta Bede Jóbót, a ki, sürgönyzi fővárosi tudósítónk, ségégeit valószínűleg holnap fogja megnevezni.

MULATSÁGOK.

Farsangi naptár:

Január 23. Az aradi ifjuság egyrészenek hangversenyyel egybekötött táncestélye (Központi Szálló.) — Tiszai kaszinói-estély a várbán. — A pécskai iraelita jótékony nőegylet mákedvelői előadással egybekötött táncvigalma (Meller-szálló.)

Január 24. A battonyal dalárda és a battonyal tünöltő-egyesület táncmulatsága (Kaszinó.)

Január 30. Az aradi waggongyári önkéntes tűzoltókar táncestélye (Központi Szálló.) — A magyar szent korona országos vöröskereszt-egylete sóborsini fiókjának táncestélye (Arany Szarvas.) — Az aradi csizmakészítő iparosok táncvigalma (Ipartestület.) — A pankotai önkéntes tűzoltókar táncvigalma (Fehér Kereszt.)

Február 1. Tanítók bálja (Polgári fiúiskola.) — A radnai kaszinó táncmulatsága.

Február 6. Az aradi 33-ik gyalogezred tisztikarának táncmulatsága (Központi Szálló.) — Az aradi cipészek szakcsoportjának táncvigalma (Ipartestület.)

Február 7. Az aradi borbély és fodrász ifjúság táncvigalma (Központi Szálló.)

Február 13. A szegény tanulókat segélyező egyesület bálja (Fehér Kereszt.)

Február 16. Grinzigler-estély a tiszti kaszinóban.

(=) **Kossuth-ünnep és mulatság.** Az aradi hivatalnokok egyrésze a Kossuth asztaltársasággal egyesülve a hó 23-án, szombaton este hangversenynyel egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez a Központi szálló nagytermében; a mulatság tiszta jövedelme az Aradon felállítandó *Kossuth-szobor* alapja javára fordítatik. A rendezőség már szétküldte a meghívókat, melyek fején a következő felirat olvasható: *Lesz Aradon Kossuth-szobor! Az estély műsora a következő:*

1. Nyitány. *Kossuth induló.* Előadja az ifjúsági műkedvelő zenekar.

2. A szerelmes zongoramester. Zenekiséret mellett előadja Szalay Rezső. Kiséri Orbán Árpád, a Nemzeti színház karmestere.

3. Gaál Rapszódija Zongorán előadja Frank Ilonka urhölgy.

4. Alkalmi óda. Iria Kaszab Géza, szavalja Szikszai Antal ref. kántor.

5. Madárdal. Éneklő Szalay Aranka urhölgy; zongorán kíséri Orbán Árpád, a Nemzeti színház karmestere.

6. *Unnapi beszéd.* Elmondja Nagy Sándor dr., a Kossuth szobor bizottság társelnöke.

7. Zenelegyeleg: *Kossuth dalok.* Előadja a műkedvelő zenekar.

Az estély nyolc órakor kezdődik, a műsort tánc követi.

Rendezők: Nagy Kálmán, Müller Károly, dr. Barabás Béla, dr. Nagy Sándor, Tumó Lajos, Panker Viktor, Klapok Alajos, Schwartz Zsiga, Erdős Hugó, a Kossuth-asztaltársaság vezetősége, továbbá Szalay Rezső, Moldován Jenő, Strausz Sándor, Wolf Andor, Fehér Busi, Dolly Jenő, Vormittag Vendel, Dinics Ödön, Schackrah Mihály, Dolga Imre, Kardos Orbán, Török Imre, Bauer Gyula, Róna Aladár, Institoris Gyula, Szilágyi László.

(=) **A tanítók bálja.** A tanítóbál rendezőbizottsága ma délután öt órakor ülést tartott a Weitzer-utcai leányiskolában. Az ülésen elhatározták, hogy eredeti meglepetéssel kedveskednek a bál látogatóinak: *szerecsenyjátékot* csinálnak, amelyben minden vendég részt vesz. Együttal az estély műsorát is megállapították; ezt azonban csak akkor közlik a közönséggel, ha a szereplőkkel végleges megállapodásra jutnak.

Az ülésen Szilágyi György elnöklete alatt jelen voltak: Marinkovics Péterné, özv. Gross Károlyné, Gyurkovich Mária, Urszits Darinka, Jászky Piroška, Wéber Agostonné, Terényi Iza, Kelecsényi Etelka, Tóth Géza, Kőmives Juliska, Fülöp Endre, Keresztes Arzen, Korom József, Kőmives József, Lautner Mátyás, Mohos Ágoston, Neidenbach Sándor, Neidenbach Ödön, Söfalvi György, Vargha Károly ref. segédlelkész, Wéber Agoston és Záray Jenő.

(=) **A postás-tisztviselők estélye.** Az aradi posta és távirat-tisztviselők február hó másodikán este fél kilenc órakor a *Központi szálló* termében családi jellegű táncestélyt rendeznek. Az estélyen Albert Péter zenekara fog talp alá valót huzni. A rendezőség az estélyre nem bocsájt ki meghívókat, hanem a tisztviselők bármelyikének előre bejelentett vendégeit szívesen látják. Ez az estély fényes bizonyossága lesz az aradi posta- és távirat-tisztviselők erős összetartásának és kollegiális érzésének, ami szinte példátlan dolog olyan arányú testület tagjai között, mint az aradi postásoké, akik a város legnagyobb tisztviselőtestületét alkotják.

(=) **Kedélyes estély.** Az aradi kereskedő ifjúság február hó 6-ikán, a Kaszáló termében kedélyes családi estélyt rendez.

(=) **A Pankotai önkéntes tűzoltókar** január hó 30-án szombaton, felszerelésének alapjavára a „Fehér Kereszt” szálloda disztermében zártkörű táncvigalmat rendez.

Ferdinánd Károly főherceg regénye.

A főherceg lemondott a házasságról.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 20.

Ferdinánd Károly főherceg házassági ügye, amely széles körökben óriási feltűnés tárgyát képezte, immár *befejezettnek* tekinthető. A főherceg rokonainak fáradozása folytán *sikerült elhatározásától eltéríteni* a királyi ház tagját és így semmi sem lesz abból a házasságból, amely már minden formalitás szerint tegnap még befejezett ténynek volt tekinthető. Mindenesetre óriási fáradozásokba került, hogy a főherceget az elhatározó lépéstől visszatartsák, mivel ő még tegnap is a legnagyobb ellenállást fejtette ki környezetének lebeszélésével szemben. Csupán a megújított fáradozásoknak, különösen a főherceg bátyjának, *Ottónak* sikerült arra bírni őt, hogy véglegesen lemondjon a sokat emlegetett házasság gondolatáról, s ezen elhatározását ki is nyilvánítsa.

Ferdinánd Károly főherceg ez előtt két nappal Bécsben időzött. Hétfőn délelőtt és délben hosszabb ideig volt bátyjánál, Ottó főhercegnél, akivel közölte, hogy szilárd elhatározása *Czuber Bertát* az oltárhoz vezetni. A főherceg teljes komolyságában, amelylyel a tervet tényleg akarta vátoztatni, annál kevésbé lehetett kétkedni, mivel még délután négy órakor, mikor Bécsből elutazott, roppantul felindult volt, s ugyanezt tanusította a főherceg egy levele is, amely alkalmas volt arra, hogy hozzátartozóit a legnagyobb aggodalomba ejtse. Amint mondják, *ő felségét nem értesítették* unokaöccsel a házassági tervről. Ennek tegnap este kellett volna megtörténni, ha eddig nem kapott volna a család határozott, megnyugtató választ az időközben Prágába érkezett főhercegtől. A király értesítésével Ottó főherceg volt megbízva. Azonban időközben a *Mária Terézia* főhercegnő lakásán tartott családi konferencián elhatározták, hogy még egy kísérletet tesznek a házasságra szándékozó herceggel, amit Ottó főherceg vállalt magára. Ez az elhatározó beszélgetés tegnap délután történt, még pedig telefonon; a beszélgetés egy óránál jóval tovább tartott. Ottó főherceg újból felsorolta az összes érveket, melyek a házasság ellen szólnak, különösen a *főhercegi címnek előrelátható elvesztését* a katonai karriér további folytatásának lehetetlenségét, végül a királyra való tekinteteket említve öcscsének elháríthatatlan akadályokként.

Ennek a beszélgetésnek az eredménye, amint fentebb említettük, az lett, hogy Ferdinánd Károly herceg határozottan *megigérte*, hogy *tervét végleg elveti*.

Ezzel, ugyilátszik, az egész ügy végleg el van intézve, még pedig legnagyobb meglepődésére azoknak az udvari köröknek, amelyek a terv miatt oly óriási izgatottságban és aggodalomban voltak. Amint hírlik, Ferdinánd Károly főherceg nem fog a legközelebbi napokban tartandó udvari bálon résztvenni, hanem bátyjával, Ottó főherceggel néhány hétre a *Riviera* utasik üdülés végett.

Az ügy illetően befejezésével természetesen megindult a demontik áradata is. Mindjárt

elsőben a *Neues Wiener Journal* cáfol róla a *Zeit* tegnap esti számában megjelent interwiewra, amely szerint *Czuber* tanár megerősítette volna az eljegyzés megtörténetét. Az említett lap tudósítója ma felkereste *Czuber* udvari tanácsost, aki kijelentette, hogy ezúlszerint az egész ügyről egyáltalában nem nyilatkozhatik.

— Meg vannak kötve a kezeim, — mondta *Czuber*, — nem tudok felvilágosítást adni, de nem is demontálok semmit, és nyugodtan fogadok mindent, amit a lapok erről az ügyről írnak. Ovatosnak kell lennem nyilatkozataimban, mert exponált állásomban roppant károsan érint a nyilvánosság előtt ilyen ügyben való szereplés.

Azután arról panaszkodott *Czuber* tanár, hogy a *Zeit* olyan nyilatkozatokat adott a szá-jába, amelyeket ő sohasem tett.

A házassági terv meghiusulásáról különben maga a *Zeit*, valamint a ma délben megjelent *Wiener Mittagszeitung* is hírt ad.

Prágából jelentik, hogy Ferdinánd Károly főherceg tegnap este tíz órakor megjelent a német színi egyesület bálján és hosszabb ideig fesztelen cerclet tartott. A Deutsches Landestheater igazgatójának, *Eppinger* doktornak megjegyezte, hogy a *Zapfenstreich* című katonai darabot nem találja katonaelenes jellegűnek. Ámbár a katonaságban is vannak gyöngébb és erősebb jellemek.

A *Zapfenstreich* (Takarodó) című darabra vonatkozó megjegyzésnek ez a háttere: Németország több városában megtiltották a tisztikar-nak és a legénységnek, hogy Beyerlein *Zapfenstreich* című darabját megnézzék és hogy ez a tilalom egyenesen Vilmos császár rendeletére történt. Hannoverben tegnapelőtt volt a darab bemutatója a Residenz-színházban. A helyőrség parancsnoka kiadta napiparancsban, hogy a tisztek és a közkatonák *ne menjenek el az előadásra. Giessenben* már néhány hete műsoron van ez a darab és a katonaság sűrűn jár a színházba. Már a szomszédos marburgi színház igazgatójának, aki szintén előadatta a *Zapfenstreich*-ot, bizalmasan tudtára adta a katonai parancsnokság, hogy vegye le a műsorról s már másodsor se hozassa színre, különben a katonaság mindenkorra bojkotálni fogja a színházat. A frankfurti városi színház igazgatóságát is figyelmeztette a hadtestparancsnokság a tilalomra, de azért a *Zapfenstreich* estéről-estére színre kerül. Erre vonatkozott a főherceg megjegyzése.

Schucker képviselővel a politikai helyzetről beszélt. Azután kijelentette, hogy a Prágában való tartózkodás igen kellemes neki, és teljesen kielégíti. A főherceg *magánügyét* természetesen senki a célzás leghalványabb árnyalatával sem említette, ő pedig hallgatott a dolgról.

A félhivatalos *Prager Tagblatt* felhatalmazás alapján a következő kijelentést teszi:

A legilletékesebb helyről arra kérnek bennünket, hogy Ferdinánd Károly főherceg házassági szándékáról szóló híreket teljesen alaptalanoknak nyilvánítsuk.

Es ezzel rendben van a dolog. A főherceg elmegy a Rivierára üdülni, *Czuber Berta* pedig akit ebből a házassági afférből kifolyólag alaposan kompromittáltak a bécsi újságok, várja, hogy a szilárd szándéku főherceg után valami közönséges polgárember elvegye. Ez a magasabb körök etikája.

Késő esti órában a félhivatalos *Wiener Abendpost* is illetékes helyről nyert megbízás folytán tudatja, hogy az állítólagos házassági tervről szóló hírek minden alapot nélkülöző koholmányok.

Az új választási törvény.

(Ankét a belügyminisztériumban.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 20.

A választási reform ügyében összehívott ankét ma délután öt órakor ült össze a belügyminisztériumban, Tisza István gróf elnöklése alatt és egy ülésben el is végezte főladatát, a melyet ma a miniszterelnök precizizozott.

Az értekezletre meghivottak csaknem valamennyien megjelentek, ötven meghívott közül csak öt maradt el az ankétról. A megjelenteknek több mint a fele szolt hozzá a tárgyhoz és fejtette ki nézetét.

Tisza István gróf az értekezletet megnyitva, előterjesztette az eddig gyűjtött adatokat, és kifejtette a programot, hogy miként fogja az adatgyűjtést folytatni. Az ankét főladata, hogy tanácsot adjon arra nézve: mily irányban folytassák az adatgyűjtést, mily állapotokat tüntessenek ki a statisztikai adatok alapján, hogy teljesen biztos alapot nyerjenek a választói törvény, a választói képesség megállapítására és a választókerületek új beosztására nézve. A reform főladata, hogy az e tekintetben főnlő viszásságokat megszüntesse, az a kérdés is rendezésre vár, hogy a szavazás a kerület központján történjék-e, vagy a községekben.

Bár a miniszterelnök főkérte az anketen jelenveket, hogy csak arra nézve nyilatkozzanak, mi módon terjesztessék ki az adatgyűjtést, egyes tagok politikai és elvi nyilatkozatokat is tettek. Többen kijelentették, hogy az általános választói jog hívei. A néppárt tagjai már most élénken tiltakoztak az ellen, hogy a kis cenzusu választóknak választói joga elvonassék.

Rezerváltan nyilatkoztak a szocialisták képviselői, Bokányi Dezső és Mezősi Vilmos, a kik figyelemreméltó szempontokat vittek a vitába.

Érdekes volt Polónyi Géza felszólalása, a ki azt sürgette, hogy a törvényjavaslat okvetlenül még ez év folyamán törvényerőre emelkedjék, mert másképp lehetetlen, hogy az új törvény már az 1906. évi általános választásoknál érvényben legyen, mivel e választást az 1905. évben összeállítandó választói névjegyzékek alapján tartják meg, s ezért már az 1904. évben törvényhozási intézkedést kell tenni az új választási reformra nézve.

Habár a tanácskozás főlargya az adatgyűjtés volt, mindazonáltal a jövődő választási eljárás lényegesebb pontjaira és az általános keretekre nézve már határozott képet lehet alkotni.

Konstatálni lehet, hogy az általános választói jog behozataláról az új törvény keretében nem lesz szó, de a választói jogot magát a törvény jelentékenyen ki fogja terjesztetni. A vagyoni cenzus óriási különbségeit az új törvény ki igyekszik egyenliteni, s a legkisebb cenzust is le fogják szállítani. A munkásosztály is megfelelő módon tekintetbe lesz véve.

A választói jog alapját az ingatlan vagyon, a jövedelem és az értelmi cenzus fogja képezni. Egységes vagyoni cenzust behozni lehetetlen, mert az ország különböző vidékeim különbözők a vagyoni viszonyok. A választókerületek új rendezése nem fog legyőzhetetlen akadályokba ütközni és ez az új törvény keretében meg is valósul.

Az a terv, hogy a szavazást decentralizálják s azt községenként ejtsék meg, és lesz ejtendő mert a kisebb községekben nincs elegendő művelt ember a választás elnökségének meg-

alakítására, s nincs megfelelő ember-anyag a választás vezetésére és a rend főtartására.

Altalános tetszést keltett Tisza István miniszterelnök azon nyilatkozata, hogy bár a nemzeti szempontot nem lehet figyelmen kívül hagyni, másrészt az új törvény a jogegyenlőség nagy elvét tangálni nem fogja. Az anyanyelv kérdése a választóképeség megadásánál nem fog tekintetbe vétetni.

A tanácskozást nyolc óra után bezárták. Az anketet valószínűleg csak több hónap múlva fogják újra összehívni, a mig az új adatok egybe gyűlnek. Nincs kizárva azonban az se, hogy az összegyűjtött adatokat a miniszterelnök emlékirat formájában megküldi az ankét tagjainak, s kérdőívet küld nekik, a melyen azok az egyes pontokra nézve kifejtik álláspontjukat.

Füredi Józsefről.

(Néhány apró epizód.)

Arad, január 20.

Az aradi színtársulatnak a napokban elhunyt kiváló komikusa, Füredi József tudvalevőleg Nagyváradról jött át hozzánk, a hol általános népszerűségnek és szeretetnek örvendett. Elhunytáról igen melegen emlékeznek meg a mai váradai lapok. Egyik többek közt az alábbi cikkben áldoz emlékének:

Füredi József... Oly ismeretlenül hangzik a maga burzsoa szürkeségében ez a név. József? Ki emlékeznék így a mi kedves barátunkra, kit halálában siratván siratunk, a derék Füredi Jóska, aki csak Jóska vala, mint ahogy ama Dankó sem Istvánnak nevezteték. Így, így, ezen a cimboranevén őrizte meg őt a nagyváradai közönség szeretete is, amely szegénynek e világon mindennél többet ért egykoron. A jóízű, vidám vén fiu meghalt, s nagy fogyatkozás történt az igazi magyar színészek sorában halálának általa.

Budapestről érkezik a szomorú hír, hogy Füredi Jóska, a Szigligeti színház tavaly volt kedves komikusa Herczel tanár szanatóriumában meghalt. Aradról, ahol Zilahy Gyula színtársulatának volt egyik legnépszerűbb művésze, ahol szerencsétlen operáció után kiszendett. Szörnyű betegség, a nyelvrák verte le a lábáról a hatalmas fizikumot. Az orvosok végső kísérletképpen gégemetszést végeztek s a műtét közelebb lőditotta sírjához a nagybeteg színtársulatát. Mindössze 44 éves volt a jó Füredi Jóska, s fertály század óta dolgozott (mint ő szokta mondani) a színpadon. Halálával nyolc gyermeke maradt irtó szegénységben, igazi árvaságra. Mi lesz velük, ki gondozza a többnyire kiskorú lányokat, az a nagy Rendező tudja csak, aki szegény Jósának most ezt az utolsó, kegyetlen szerepet szánta. Az istenlátogatta családra a szerencsétlenség annál merenditőbb, mert Füredinek egy leányát nemrég vitték a müncheni tébolydába.

Füredi Jóska féformán mindenki ősmerte és aki ősmerte, szerette Nagyváradon. Mint színész nem az egetostromló nagy hisztrikok fajtájából való volt. Nem is akart nagynak látszani. Az ambícióját már rég leszerelte. És szerény volt, a lehetetlenségig szerény.

— Olyan szeretek lenni mint a tisztességes asszony — mondogatta — én rólam ne beszéljen senki.

Azért inkább epizód-szerepekre vágyott, de aztán egy-egy kis szerepet annyi humorral, annyi ötlettel látott el, hogy a reklámtalentu-mok tiz rolléra se tékozolnak több gondosságot. Az ő Zsupánja, Csepürágókbéli fogadása, Hamza káplárja mind-mind olyan művészi értékű alak, hogy általa emlékezetessé tette ittjársát ezen a színpadon.

Hajh, hanem a mi szegény Jóska a színházon kívül élte az ő világát. Oh élni mesesen tudott. Ma, harmincadikán, csoda jóízűen törölte meg a száját a vajaskenyér ebéd után és holnap, elsején, Ur születése napján Brillat Savarin izlését megcsufoló vacsorát csapott. De milyen vacsorát! Szegény Jóska öt egészséges ember helyett evett, s egyszer valami pazar halvacsorán egyik ámulatból a másikba estünk,

mikor sorra kosztolta föl a kompetenciánkat. Nem volt ritka ám az a nap, hogy ő maga éhkoppon maradt, de odahaza, az asszony, meg a gyerekek nem szenvedtek szükségét.

— Én megdögölhetek szomjan — mondta egy éjszaka — de a familia úgy éljen, mint az atyaisten Balatonfüreden.

Társaságban nem volt parja. Ez a kedves örökké mosolygó, nagy pocaku vén fiu mindenkinek barátjának hódította. Mindenki barátja volt, de soha nem kért ugynevezett baráti szolgálásokat. Egyszer késő este találkoztam vele. Futott a nehéz ember a kishidon Oiaszi felé. Megszólítottam és pihegve megállt. Az óriási vállavonslott, s hirtelen vad zokogás fakadt ki a melléből.

— Megyek a patikába. A kis lányom elvágta lámpaüveggel a kezét.

Nagy szíve volt s rengeteg szeretet fért meg benne. Azonkívül tele volt félelemmel, aggodással a jövője iránt. Reszketett, hogy jaj egyszer csak szerződés nélkül marad, s nem lesz otthon kalács. Vége lesz a világnak. No mos: szegény Jóska örökös szerződéshez jutottál. De a familiád, a familiád!...

m m.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: A boszorkányvár, operette. (Páros bérlet)

Péntek: Kaméliás hölgy, színmű. K. Hegyessy Mari vendégfelléptével. (Páratlan bérlet.)

Szombat: Lovodi árva, dráma K. Hegyessy Mari vendégfelléptével. (Páros bérlet.)

* **Nebántsvirág.** Fótí Frida, aki eddigi színészpályáján körülbelül egyenlő mértékben osztotta meg művészetét az operett és a dráma között s csak par excellence primadonnáskodott, ma teljesen szubrett volt, hogy a minden primadonnák abc-jét, a *Nebántsvirág* Denise de Flavigny-jét játssza el. Annyi szubrett-vért, a mennyit Fótí kisasszony ma este mutatott, nem tételeztünk fel róla és csak azért nem lehet sajnálnunk azt, hogy ez a bemutatkozás ebben a szerepben történt, mert az ismerkedés előnyös fényt vet Fótí Frida képességeire. Nem azt akarjuk mondani, hogy kész szubrettet látunk ma a színpadon, akinél egy kellék sem hiányzik e szerepkör betöltéséhez, de annyit bizonyosan, hogy ilyen képességekkel lehet jó szubrett, — vagy ha úgy tetszik — jó primadonna lenni. Különösen sok tapsot kapott a debütáló az énekeiért. (a.)

* **Ujabb veszedelem.** Donnay színműve, az *Ujabb veszedelem*, melynek bemutatója Paulay Erzsike betegsége miatt elmaradt, hétfőn és kedden kerül színre Hegyessy Mari asszony és Paulay Erzsike vendégfelléptével. A darabban a színház egész vigjátéki személyzete közreműködik.

* **Kaméliás hölgy.** Az ifjabb Dumas Sándor legnépszerűbb és maig is modern darabja a *Kaméliás hölgy* pénteken kerül színre Hegyessy Mari vendégfelléptével az aradi színházban. A vendégművész a címszerepet fogja játszani e kiváló darabban, amely régi, híres alakítása Hegyessy Marinak.

* **Filharmonikus hangverseny.** Arad város közönsége örömmel fog tudomást szerezni a hírről, hogy a filharmonikusok az idén felkeresik hangversenyükkel a nagy nyilvánosságot. Arad zenei élete egyik legkiválóbb tényezőjének a filharmonikusoknak szereplése iránt az aradi zenekedvelő közönség mindig élénk érdeklődéssel viseltetett s nagyon valószínű, hogy ez az érdeklődés még erősebb formában fog megnyilatkozni az idén, a midőn filharmonikusaink hosszas hallgatás után lépnek ismét nyilvánosság elé. A filharmonikusok próbái már régen folynak s ezen próbáknak eredménye lesz a *házi hangverseny*, melyet *f. hó 31-én, vasárnap délután* fognak a Weitzer János-utcai polgári fiúiskola dísztermében tartani. Ezuttal csak a rendkívül élvezetesnek ígérkező hangverseny napját közöljük, a részletekre és a műsorra alkalmunk lesz a legközelebbi számatérni.

Az árvaház szenyese.

(A felügyelő-bizottság ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 20.

Az árvaház felügyelő bizottsága ma délután látogatott ülést tartott, melynek rendkívül érdekes lefolyása volt. Azok a vádak kerültek szóba, a melyeket az árvaház igazgatója ellen hangoztattak, s a tárgyalás során az igazgató, hogy nehéz álláspontját igazolja, elővezette az árvaháznak egyes növendékeit. Megütlőzést keltő dolgok kerültek elő. Tolvaj, erkölctelen fiúk és lányok vannak az árvaházban, a kiket azért kell ott tartani, mivel a javító intézetbe nem veszik fel őket. Ezekkel szemben igazán nehéz jó szóval boldogulni.

A gyűlés lefolyása a következő volt:

(A büntetés felelőssége.)

A tárgysorozat néhány szárazabb pontjának letárgyalása után Simay István azt az indítványt terjesztette elő, hogy az igazgató ezen túl köteles legyen a növendékek részéről történt minden rendellenességet bejelenteni, hogy azután az igazgató választmány szabja ki a büntetést. Teszi ezt az indítványt azért, mert az utóbbi időkben rendkívül sok panasz hangozott el az intézet vezetősége ellen s azt akarná elérni, hogy a felelősség az igazgató-választmányra háruljon.

Institóris Kálmán polgármester ez ellen felszólt, mert ilyen esetben a bái fenyték, a melyhez a gondnoknak, illetve a tanítóknak joguk van, legjobban megteszi a szolgálatot, mert a későn, hónapok múlva jövő fenytés eltéveszthetné hatását.

Robitsék Ágost szintén úgy találja, hogy a fenyték csak akkor hatásos, ha rögtön jön. Az igazgatónak igenis meg kell fenytene a gyermekeket, ha jó szóval nem tud elérni semmit.

Abrai Lajos hasonlóképen a rögtöni fenyték alkalmazása mellett szól. Az igazgató ebbeli jogkörét — ugymond — nem szabad megcsorbítani.

Balázs Ferenc igazgató ezután elmondta, hogy mennyi megharcolatásnak van kitéve a testi fenyték alkalmazása miatt, szeretné, ha e miatt a felelősséget egy magasabb fórum magára átruházná.

Simay István fentartja indítványát. Ugy látja, hogy két malomban örölnék. Nem szól ő semmit azon fenyték ellen, melyet kisebb jelentőségű esetekben is alkalmazni kell. De igenis fordultak elő olyan főbenjáró esetek, a hol az igazgató vagy tanító fenytő közbelépése nem elegendő.

Tudomása van arról, hogy az elmúlt évben olyan lopások történtek az intézetben, a melyek megfenytésére az ütle nem elegendő. Komolyabb intézkedéseket lát szükségesnek ilyen esetekben.

Legyen az igazgató köteles az ilyen eseteket bejelenteni, s a választmány intézkedni fog vagy a büns gyermek kizáratása, vagy javítóintézetbe, esetleg ha szükség van rá és van rá szükség, a büntető hatósághoz leendő eljuttatása iránt. Szükséges ez azért is, hogy az igazgató fedezve legyen és ne legyen kitéve mindentéle meghurcoltatásoknak.

A választmány többek hozzászólása után úgy határozott, hogy bizottságot fog kiküldeni, mely nem oly nehézkes, mint a választmány s ez majd intézkedni fog, hogy a tanítóknak és felügyelőknak utóbbi időben a növendékek előtt megos. bult-tekintél, e helyreállítassék.

(Az árvaház részéről.)

Végül az igazgató jelentést tett az intézeti növendékek magaviseletéről.

Csunya dolgok kerültek ekkor napfényre s a bizottságot annyira meglepte néhány növendék elvetemedettsége, hogy látni kívánta az intézet rosszait.

A legelső *Sztáics* Mihály, tíz éves teljesen árva. Egyike a legrosszabb gyermekeknek, a kiket el lehet képzelni. Növésben teljesen visszamaradt, mindig csak gonoszságokon törli a fejét. Valóságos rémtetteket visz véghez s a legkevesebb, amit elkövet, hogy a fiukat erkölctelenségekre tanítja. Mielőtt az árvaházba került, már lopott. Az utcáról szedték fel.

Institóris Kálmán polgármester előadja, hogy jól ismeri a vásott fiút. Kényszerűségből vették fel az árvaházba, mert mások nem akarták tartani, bár sokat fizetne a város a tartásáért. A miniszter pedig nem veszi fel javítóintézetbe, pedig kétszer is tettek már felterjesztést.

Az intézetben pedig tovább tartani nem lehet, mert valósággal inficiálja a többi gyermekeket. Azt indítványozza, hogy a választmány újból keresse meg a tanácsot, hogy a gyermeket valahol helyeztesse el, talán akad valamely erélyes ember, aki magára vállalja a tartását.

Reicher Ferenc: A házi büntetés el van ugyan törölve, de a szülőktől nem vette el a törvény. Ez a választmány pedig a szülőket helyettesíti. Azt indítványozza, hogy hatalmazák fel az igazgatót, hogy ilyen növendékekkel szemben az ideiglenes fegyelem fenntartása kedvéért is használhassa a virgácsot.

Balázs Ferenc igazgató egy másik növendéket mutat be. Kovács Anna, cigányleány. Szintén nem vették fel a javítóintézetbe. Olyan durcás, hogy mikor haragszik, lefekszik a földre, és a karját, valamint a lábát harapálja. Az engedelmséget egyáltalán nem ismeri.

Mikor behozták a bizottság elé, a kis Kovács Annát, fejét nekiszegte a mellének és lenézett a földre.

— Hát mért vered magad a földhöz? — kérdi a polgármester.

— Mert a lányok csufolnak.

— Mivel csufolnak?

— Azt mondják: Cigány Panni.

Ilyen sértés miatt aztán a kis Panna órákig ehever a földön és véresre harapja magát. A haja rövidre van nyírva, mert nagyon koscos volt.

A harmadik „falu rossza” Ungár Erzs. Kis vézna, Vitus táncban szenvedő árva, rokonszenves arccal. Nem hinné senki, hogy ezt is el kell távolítani az intézetből a többiek miatt. Tép, rug, harap s felesel. Az emeleti ablakba áll, és a veszedelmes helyzetben rémitgeti a járókelőket. Van három nagynénje.

Az elnök azt indítványozta, hogy adják vissza az egyik nagynéninek.

(Szerelemes levelek.)

Azután jött a rosszak koronája. Egész legendák fűződnek körülötte. A neve Sárossy Erzsébet, Tizenöt éves, de sokat tapasztalt leány. Kleptomániás. Ismertetését azzal kezdte meg az árvaházigazgató, hogy felolvasta az igazságügy-miniszter egy rendeletét, melyben kijelenti, hogy Sárossy Erzsébetet a javítóintézetbe nem veheti fel.

Posgay Lajos dr. főorvos: Nem is vehette fel, mert nagyon erkölctelen.

Balázs ezután ismertetett egyetmást Sárossy Erzsébet életéből. Régebben már volt egyszer az árvaházban, de akkor lopásai miatt eltávolították. A rokonai vették magához. Pesten lakott akkor és eselédesekedett is, de mind-

untalan lopott, végül sok ideig hely nélkül csavargott, rokonai nem akarták vissza venni. Végre ismét az árvaházat szerencsétlítették meg vele. Ő az, a ki a szociálistáknak névtelen leveleket irdogált és rágalmakat szórt benne az intézeti vezetőség ellen. Ugyancsak ő irt levelet Mülek Lajos dr.-nak is, feljelentve az igazgatót, hogy őt megpofozta. Szerelemes leveleket irt és kapott az árvaházban; egy másik nagyobbacska árvafiu a kiválasztottja.

Az igazgató e miatt felelősségre vonta és azt mondta neki:

— Ne merj a fiukkal levelezni!

— Semmi fiuk, csak fiu! — felelt di cosan a kis korcs.

A bizottsági tagok kívánatára bevezették az ülés termébe. A kis Sárossy rendkívül fejlődött, ritka szépségű leány. Arca intelligenciát árult el s vonásain bizonyos uri elegancia ömlik el. Megjelenése nagy meglepetést keltett.

— Te irtad a levelet Müleknek és a szociálistáknak? — kérdezte Institóris polgármester.

— Igen.

— És miért?

— Mert megvert az igazgató ur.

— De miért vert meg?

— Mert nem akartam kimosni egy köt.

Legutóbbi tette az, hogy ellopott a gondnoknő zsebéből 28 koronát.

— Te loptál? — kérdezték.

— Igen.

— Mit csináltál a pénzzel?

— Vissza adtam.

(Vizsgálat az árvaházban.)

Ezután Abrai a tapasztaltak hatása alatt a t mondta, hogy annyira fontos, hogy az intézet vezetői a választmánytól teljes erkölcsi támogatást kapjanak, mert ellenesetben egyszer csak itt fogják hagyni az intézetet és sohasem fognak embereket kapni.

Ezután bizottságot küldöttek ki, mely állandó permanenciában legyen s vizsgálatot tartson az árvaházban. Ebbe a bizottságba, mely a kiszaba dó büntetésekért a felelőséget elvállalja, b választották Abrai Lajost, Simay Istvánt és Remetey F. Károlyt.

Az ülésen Institóris Kálmán elnöklése alatt jelen voltak: Abrai Lajos, Balázs Ferenc, Bing Vilmos, Kohn S. N., Posgay Lajos dr., Reicher Ferenc, Robitsék Gusztáv, Remetey F. Károly, Simay István.

Az új katolikus templom.

(Az ipartestület a püspöknél: — A templomépitő-bizottság ülése. — A levett plakátok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 20.

Az aradi ipartestület, a mint jeleztük, vasárnap tartott ülésén elhatározta, hogy küldöttséget meneszt a temesvári római katolikus püspökséghez, az Aradon létesítendő plébánia-templom érdekében.

Ugy tervezték, hogy ez a deputáció holnap, csütörtökön megy Temesvárra. Azonban arravaló tekintettel hogy a város templomépitő bizottsága ép holnap délután ülést tart, az ipartestület bevárni akarja ezt, hogy annak határozatáról szintén értesítse az egyházmegye vezetőségét. Ennél fogva a küldöttség szombaton megy át Temesvárra. A küldöttség e Berán Antal elnök és Kiss Ferenc titkáron kívül újabban hárman jelentkeztek. Rosmanith Albert alelnök, Szablóczky László és Weil Alajos.

A templomépitő-bizottságnak Mülek Lajos dr. az elnöke s a gyűlést holnap délután, valószínűleg Mülek lakásán tartják meg. Ugy értesülünk, a római katolikus polgárok egy részének az az óhajta, hogy a bizottság újja-

alakíttassék, abba az illetékes tényezők bevonassanak, és hogy egy nagyobb körű mozgalom induljon ki a bizottságból. Híre jár, hogy az ipartestület küldöttségén kívül nagyobb monstre deputációt terveznek a püspök elé, hogy ez a város polgárságának óhaját külsőleg is méltóan kifejezésre juttassák.

A céházsélok vitájának érdekes epilógusa történt ma. A polémia során az ipartestület rekriminálta azt a hirdetést, a melyet a templom főbejartának kapujára szegeztek, és a mely a templomban való viselkedésre tartalmazott rendelkezéseket. Ezeket a plakátokat ma levették. A rendfőnök intézkedésére történt ez, s mindenesetre a rendfőnök ama helyes szándékának jele, hogy a surlódások minden oka elenyésztesse.

HIREK.

A Füredi-árváknak.

— Adakozások. —

Arad, január 20.

A kérő szó, a melyet az elhunyt színesnek nyomor elé néző, szegény családja, felesége és nyolc árvája érdekében intéztünk a közönséghez, nem maradt hatástalan. Ma már több adományról van módunkban beszámolni.

Az aradi ipartestület gyűjtése az első. Alig három hete, Szilveszter-estjén, az ipartestület mulatságán működött közre Füredi, bőkezűen szórva a jókedvet, a derűt. Azok, a kiket fölvidített, az ő árváinak hálálják meg ezt és eddig 32 korona 40 fillért gyűjtöttek össze s azt hozzánk juttatták.

A ma kimutatott adományok kapcsán egy szép, nemes cselekedetről is meg kell emlékeznünk. Ma délután megjelent szerkesztőségünkben Geller János Kossuth-utcai elemi fiúiskolai tanító s előadta, hogy a szerencsétlen Füredi-árvák sorsán ő is segíteni akar tehetségéhez, anyagi viszonyaihoz mérten. Pénzt nem tud adni, mert maga is szegény tanító, de asztalánál szívesen látja a család egy iskolába járó tagját, akár leányt, akár fiugyermekeket. Minden nap, addig, míg a Füredi család Aradon lesz, jó ebédet ad neki. A nemesszívű, derék tanító lakása Rákóczi-utca 5. szám, I. emelet 5. ik ajtó alatt van s már holnap délből szeretné vendégül látni valamelyik Püredi-fiút.

Mai gyűjtésünk a következő:

	Korona.
Az aradi ipartestület gyűjtése	32.40
Szathmáry Gyuláné	10.—
Révész Adolfné	4.—
Révész Adolf	4.—
Spüler Andor (Budapest)	2.—

Összesen: 52 kor. 40 fill.

Az aradi ipartestület gyűjtéséhez hozzájárultak: Maisztrovits János 6 kor., Berán Antal és neje 4 kor., Kiss Ferenc, N. N., Rosmanith Albert, Joanovits Antal 2—2 kor., Schwartz Lajos, Faragó Béla, Szigethy János, Persa Ede, Klein Ignác, Várhol László, Oivashatlan aláírás, N. N., Stankovits, Kaiser Lipót, Hoffmann Viktor, Csapros J., Karczagi Sándor, Panker Viktor 1—1 kor., Papp Imre 40 fill. Összesen: 32 kor. 40 fill.

— A tapolcai választás. Tudósítónk táviratozza: A megüresedett tapolcai mandátumért való választás ma reggel nyolc órakor vette kezdetét. Jelölteként Makkfalvay Géza földmívelési államtitkár és Pék János Ugronpárti állottak szemben. Kilenc órakor kezdtek meg a szavazást. Az egyik szavazatszedő bizottság a városháza tanácstermében, a másik a városházán elhelyezett tüzoltó laktanyán

volt. Választási elnök Takács Jenő, szavazatszedő küldöttségi elnök Rédl Gusztáv, Acs Ferenc és Csígyó Ferenc helyettes elnökök. Tíz óráig Makkfalvayra 159, Pékre 3 szavazatot adtak le. A zimankós, havas idő miatt a választók nehezen vonulhattak be a falvakból. Tizenegy órakor megnyílt az idő. A szavazás a legnagyobb rendben folyt. Tizenegy órakor Makkfalvaynak 186, Péknek 52, délből Makkfalvaynak 320, Péknek 85 szavazata volt. A választás este hét órakor végződött. Leadtak összesen 2017 szavazatot, amiből Makkfalvayra 1415, Pékre 602 esett. Eszerint Makkfalvay Géza 813 szótöbbséggel a tapolcai kerület országos képviselőjévé választott.

— Ujtelep csatornázása. A város csatornázási bizottsága pénteken, e hó 22 én délután négy órakor a városház tanácstermében ülést tart, amelyen az aradi csatornahálózatnak az ujtelepi részre való kiterjesztése lesz a tanácskozás tárgya.

— Az Acsev. új műhelytelepe. Az arad csanádi egyesült vasutak aradi műhelytelepe a forgalom nagy mérvei miatt szűknek bizonyult. A kibővítésre szükséges földterületek kisajátítását a kereskedelemügyi miniszter elrendelte. A kisajátítási terv megállapítása és kisajátítási ár meghatározása céljából a városház tanácstermében február 15-én délelőtt kilenc órakor lesz a tárgyalás, amelynek megtörténte előtt a tervek egész február ötödikéig megtekinthetők a polgármesteri hivatalban.

— Pénzügyigazgatók áthelyezése. A m. kir. pénzügyminiszter André László makói kir. pénzügyigazgatót Egerbe, Szilvássy Alajos beregszászi kir. pénzügyigazgatót pedig Makóra helyezte át.

— Egy orosz halálra ítélt Budapesten. A La Rappel című francia lap írja a következőket: Spiridon Nikolajevics Sándort, aki a kievi egyetem hallgatója volt, forradalmi üzemei miatt halálra ítélték és az ítélet végrehajtásáig bebörtönözték. Az elítélt, asszonyának öltözve megszökött a börtönből és Romániába került, ahol orosz titkos ügynökök kinyomozták és letartóztatták. Az orosz kormány erre az elítélt kiadatását kérte, Románia azonban ezt megtagadta és a magyar határra vitette Spiridon Sándort, aki most Budapesten van, ahol nem esik semmi bántódása, mert a politikai elítéltet a magyar kormány sem adja ki.

— Az árvaház számadásai. Az árvaházi választmány ma délutáni ülésén Balázs Ferenc igazgató évi számadását is bemutatták. A számadás érdekesebb adatai a következők: Volt összesen 29122 korona 02 fillér kiadás, és 475 korona 26 fillér bevétel. A tényleges kiadás tehát 28646 korona 76 fillér. Ez az összeg az előirányzattal szemben 1802 korona 74 fillér megtakarítást mutat. Gondozás alatt volt 91 árva; egy árva évi eltartása 314 korona 79 fillérbe került. A kiadásból élelmezésre 12983 korona 20 fillér kellett; egy személy évi élelmezése, ha a személyzetet is beszámítjuk, 121 korona 83 fillér esik. Ruházatra 3218 korona 26 fillér volt a kiadás; egy árvára 35 korona 36 fillér. Tanszerekre kellett 537 korona 19 fillér; egy árvának 5 korona 90 fillér. Fűtésre kellett 1870 korona áru koksza és 488 korona értékű fa. Cipőkre és javításokra 1198 korona 18 fillér volt a kiadás. Egy árva évi cipőszámlája tehát 13 korona 11 fillér. A világitási költség, 1075 korona 89 fillér volt.

— Szabad a nősülés. Azok az ifjak, akik 1903-ban kerültek volna a sorozó-bizottság elé, nagy dilemmába jutottak a változott helyzet miatt. Ezernyi kérdéssel ostromolták a szerkesztőségeket, hogy ő velük most már mi lesz. Sorozzák-e őket, vagy sem? Most végre megjött a válasz. A honvédelmi miniszter ugyanis rendeletet intézet az összes közigazgatási hatóságokhoz, mely szerint az 1880. évből születésű

hadkötelesek, akik a fennálló körülmények miatt a sorozó-bizottság előtt harmadszor meg nem jelenhetnek: „kivétel nélküli engedély nélkül” is nősülhetnek. Nem nagy eset az igaz, de a szegény ember megtakarít vele öt forintot, a jegyzők meg — egy kis munkát.

— Elhunyt történetíró. Reizner János szegedi muzeum igazgatója, jeles történetíró ma éjjel 57 éves korában hirtelen elhunyt. A jeles tudós váratlan halála Szegedet gyászba borította. A tanács ma tartott rendkívüli ülésén elhatározta, hogy a kulturpalotából fogja temetni, és mellszobrát a kulturpalotában felállítja. A városi középületeken gyászlobogó leng.

— Letartóztatott gyáros. Bácsból táviratozzák: Dauber Albert gyárost ma családüzemek miatt letartóztatták.

— Eremits képviselő gyilkosai. Az Eremits Pál gyilkosai ellen a nagyikindai törvényszék előtt folyamatban levő bűnygyben a család a budapesti törvényszék delegálását kérte. A nagyikindai királyi ügyészség pártolólág terjesztette föl a kérvényt a budapesti főügyészséghez. Hogy a gyilkos testvérek még rövid idő előtt kiremitset nem gyűlöltek, kitűnik abból, hogy a legutóbbi kongresszusi választások alkalmából Sibul Mladen, az idősebbik, Eremitsre szavazott, sőt egyik főembere volt. Minthogy alapos a gyanu, hogy Sibulék csak bérnyilkosok voltak, a vizsgálat most abban az irányban folyik, hogy Sibulék kikkel érintkeztek a gyilkosságot megelőző időben és mitől kapták a nálu. talált értékes, angol gyártmányú revolvereket.

— Lopás az egyetemen. Budapestről írják: A központi tudományegyetem tantermeiből rövid egymásutánban tízenegyzé télikabátot loptak el ismeretlen tettesek. Most ismét el-emeltek egy értékes télibundát a központi egyetemről, még pedig nem suttymban, nem titokban, hanem egészen nyíltan, mint ahogy ezt a rendőrség balsikerei által felbátorított ügyes kabáttolvajoktól már remélni lehetett. Tegnap délután ugyanis javában folyt az előadás a tudományegyetem II. ik számú tantermében, amikor Kirschbucher Alajos joghallgató észrevette, hogy egy ismeretlen fiatalember éppen abban a pillanatban akasztja le a fogastról az ő 180 koronát érő vadonatúj télibundáját. Kirschbucher kiugrott a padból, hogy a kabáttolvajra vesse magát, de az gyorsabb volt és még mielőtt a kabát tulajdonosa galléron csiphette volna, elillant. A tolvajt, aki futva menekült az aulán keresztül, egész sereg egyetemi hallgató vette üldözőbe, de elfogni nem tudták, mert a ravasz kabáttolvaj maga is tolvajt kiáltott és az utcán járó közönség nem állta útját. Így történhetett csak, hogy a vakmerő kabáttolvajnak sikerült az Egyetem-tér egy átjáró házába bemenekülni, ahol aztán az üldözői teljesen nyomát veszítették. A rendőrség keresi a vakmerő tolvajt.

— Felrobbant puszkaporos kunyhó. Grácból jelentik: A Grác mellett fekvő Rudeisdorfban ma délelőtt egy puszkaporos kunyhó javítása közben a puszkapor felrobbant. A robbanás a kunyhó tetefét felszakította és az épületet meggyújtotta. Egy munkás súlyosan, egy könnyebben megsérült. A tüzet hamarosan elfojtották. A közelben levő puszkaporraktár nagy veszedelembe fordult.

— Letartóztatott magánhivatalnok. Lindenfeld Zsigmond egy szegedi szállítócégnél volt alkalmazásban. A bizalmat keltő modoru fiatalember anyóra megnyerte a cég főnökének szeretetét, hogy olykor nagyobb összegeket is rábizott. A hivatalnokot azonban a pénz megtéértitotta. Mindenről megelégedezett és a lumpolásnak adta magát. Első ízben, mikor azzal ment haza Zentáról, hogy elveszített 200 koronát a rábizott pénzből, a főnöke nemcsak, hogy nem vont meg tőle a bizalmát, de tovább is megbizta üzleti utazásokkal és minden alkalmal pénzt bizott rá. Lindenfeld Zsigmond másodízben is „elveszített” 480 koronát. Most már gyanakodni kezdtek rá s mivel az adatokból kide-

rült, hogy vidám órákat szerzett magának a pénzből, feljelentették. A feljelentésnek a következménye, hogy a falambert ma Zentár és Szegedre hozták és átadták a vizsgálóbíróknak.

— **A halhatatlanság.** Egy vidéki várostól írják a következő mulatságos esetet: Evekkel ezelőtt a város egyik gazdag polgára, ahi életében jelentékeny vagyont gyűjtött, arra gondolt, hogy a halhatatlanságért is kellene valamit tennie. Hosszas töprengés után végre elhatározta, hogy harmincezer forintot ad egy kórház javára azzal a feltétellel, hogy a város a bórházat az ő nevével nevezze el. A városi tanács összeült, lelkesedéssel elfogadta az ajánlatot, azután bizottságot, ez meg a bizottságot küldött ki. Az albizottság kijelölte a kórház helyét s nagy ünnepséggel letették a kórház alapkövét. A derék polgár sirt a meghatottságtól — utban volt a halhatatlanság felé. A kórház épült, de még a fala nem készült el s az építő bizottság pénze elfogyott. Az építő bizottság újra albizottságot választott, amely tisztelettel követséget küldött a nagylelkű adakozóhoz s kifejtette előtte, hogy a pénz nem volt elég. Az alapító kissé drágának vélte már halhatatlanságát, de mégis adott újabb harmincezer forintot. Ezzel a pénzzel a kórház szerencsésen fölépült, de még keretre is volt szükség, erre pedig még tízezer forint kellett. Ezt is megkapta az albizottság, de csak akkor derült ki, hogy a kórház berendezésére is kell pénz. Persze újra az alapítóhoz fordultak, de ez már akkor nem akart pénzt adni. Az albizottság jelentést tett az építő bizottságnak ez a tanács által kiküldött bizottságnak, ez a bizottság pedig a tanácsnak, amely ismét a közgyűlés elé terjesztette az ügyet. Természetes, hogy a közgyűlésen méltó fölhaborodással tárgyalták az adakozó fővénységét, de mégis elhatározták, hogy folytatják vele a tárgyalást s e célra ismét bizottságot küldtek ki. Így mult az idő s időközben a kórház alapítója meghalt, örökösei pedig hallani sem akartak újabb adozatról. Amikor a bizottság erről jelentést tett, leírhatatlanul viharos jelenetek folytak le a közgyűlésen, de végre is arra kellett gondolni, hogy mi történjék a félig kész épülettel. Iskolának nem volt alkalmas, mert messze épült a város középpontjától. Hosszas tanakodás után megállapodtak abban, hogy az épületből — fogházat csinálnak. A nagylelkű alapító emlékét tehát most egy nevére elnevezett fogház fogja a utódok előtt megőrizni.

— **A legnagyobb cipőraktár Aradon.** A Porter cég jelenleg az évi zárátvonat dolgozik és leltárt készít. A cipőraktár leltározása már be van fejezve és kiderült, hogy a cég óriási cipőkészlettel rendelkezik és bizvást mondhatni, hogy Porternél találjuk a legnagyobb cipőraktárt Aradon. A külföldi áruházaknál, különösen a berliniekénél terjedt el az a szokás, hogy leltározás idején összes cikkeikre nagyon jelentékeny árkedvezményt szabnak ki. Porter Vilmos, aki mindenben a külföld mintáját követi, szintén elhatározta, hogy mai naptól fogva a leltározott cipőket rendkívül árkedvezménynyel bocsájtja áruba. Erről a közönség rövid uton meggyőződést szerezhet, ha Porter Vilmos Nagy Áruházát a Szabadság-téren meglátogatja, avagy írásbeli rendelést tesz. Közönség helyben cipő választékokat is küld a cég bármely mennyiségben és bárhová kora reggeltől késő estig. A Porter-cég mint ismeretes, a legfinomabb lábbeliket tartja raktáron, férfiak, hölgyek és gyermekek részére. Tíz korona bevásárlásnál minden vevő ingyen fényképet kap. Telefon 324.

— **Dijmentes fürdő prospectusok kaphatók** Péstyén fürdőről (téli és nyári kura) Aradon: G. Földes Kelemen gyógytárában, Deák Ferenc-utca 11—12 sz.

— **Nátha, köhögés, rekedtség, nyalkasodás és torokbeli ingerültség hatású a Senega** me pasztilla. Kapható Kossuth gyógyszerárában, Boros Benitér 15. (Dengli ház.) Földes Kelemen Deák Ferenc-utca. Ara egy korona. 43

— **Szoba illatok a legfinomabb minőségekben.** 1 üveg 70 fillér Vojtek és Weisznál Aradon. 44

Megszökött tűzértisztek.

(Japánba, vagy Macedoniába?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 20.

Két kalandos természetű tűzértiszt eltűnése foglalkoztatja most élénken a főváros katonai körét. Az eltűnt tiszték: *Kropsch* Adolf huszonhárom éves hadnagy a tizedik hadosztály-tüzérezredben és *Erbler* Kálmán huszonegy esztendőes tiszthelyettes, ugyanabban az ezredben.

A tiszthelyettes néhány héttel ezelőtt kártyaadósságba keveredett. Pénze nem volt s jóbarátja a hadnagy segítette ki a bajból, úgy, hogy jótállott érte egy váltón, amelyre a nevét ráírta. A pénzt egy *Kauffmann* nevű ügynök szerezte meg nekik, aki a Dob-utca 74. szám alatt lakott. Mikor azonban a váltó lejárt, nem volt pénzüik a földözetre s új váltót kellett kiállítaniok. A vidám fiatal tiszthelyettes az újonnan kapott pénzt is elköltötte bajtársával. Végre is mindketten annyira eladósodtak, hogy nem tudtak új pénzforrást találni, nem volt mezesük.

Ezután uzsorások körmei közé kerültek a tiszték. Az uzsorások ügyesen befonták őket s szereztek pénzt is egy váltó ellenében, amelyen egy főhadnagy s egy előkelő fővárosi vállalat tisztviselőjének a neve is szerepelt. Az adósságok aztán is egyre nyomták a tisztéket, több száz koronával tartoztak már cipészeknek, szabóknak is. Ugy látták, hogy nincs már menekvés, mire elhatározták, hogy kilépnek a hadseregből.

E hónap nyolcadikán öt napi szabadságot kért a tiszthelyettes *Erenkel* Adolf ezredestől, azzal az ürügygyel, hogy a nővére lakadalmára utazik el. *Kropsch* hadnagy szintén alkalmas ürügyet talált arra, hogy barátjának példáját kövesse. Sikerült is megkapniok a szabadságot.

A tiszték huszonnégy óra mulva örökre elhagyták a Hungária-úti Vilmos főherceg-tüzérekaszárnyát. Mielőtt elutaztak volna, minden ingóságukat, még az egyenruhájukat és kardjukat is eladták s polgári ruhában távoztak kaszárnyabeli lakásukról. Kisebb adósságaikat ki is fizették, csak az uzsorásoknak, akik őket tönkretették, nem adtak egy fillért sem.

Szüleinek is megírták, hogy vége a szép tiszt karriérnek. *Kropschnak* édesatyja, aki előkelő bécsi hivatalnok, néhány óra mulva ezt táviratozta:

— Alles gedeckt, nur bleiben, nicht weg-fahren. (Minden földözve, csak maradni, nem elutazni.)

Az öreg ur nyomban vonatra is ült, hogy fiának segítségére jöjjön. A tragikus véletlen úgy akarta, hogy éppen akkor robogjon ki a tisztéket vivő vonat a nyugati pályaudvarból, amikor az apa ideérkezett. Késő volt, nem tudott már változtani azon, ami megtörtént. Csak annyit tehetett, hogy fiáért, akinek becsületeségéről meg van győződve, néhány kisebb összegét kifizessen; a többi közt egy *Andrássy*-uti kávéház főpincérnek adott százhusz koronát. Az eltűnt katonatisztéktől már több levél is érkezett Budapestre. Az egyiket fölöttes katonai hatóságuknak küldték; bejelentették, hogy kilépnek a hadsereg kötelékéből s *Japánba* utaznak, ahol belépnek az odaváló hadseregbe. De ez az értesítés, úgy látszik, nem felel meg a valóságnak s a tiszték csak azért küldték, hogy végképp nyomukat veszítsék. Más két levélben ugyanis, amelyet barátóiknak küldtek *Szofióból*, azt írják, hogy Romániából szerencsésen Bulgáriába érkeztek s belépnek a macedón csendőrség kötelékébe, amelyet tudvalevőleg most szerveznek.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Veszeloovszky a törvényszék előtt.** A nyírái törvényszék, a mint budapesti tudósítónk táviratozta, ma délelőtt kezdte meg *Veszeloovszky* tót nemzetiségi képviselő izgatási pörének tárgyalását a környékbeli intelligencia élénk érdeklődése közepett. A tárgyaláson *Veszeloovszky* kijelentette, hogy a vádiratnak egyetlen szava sem igaz. Ő nem is beszélt a magyar nemzetről. Egyáltalában nem érzi bűnösnek magát. A tárgyalás, tekintettel a kinaligatandó tanuk nagy számára, minden valószínűség szerint *egy hétig* is oitart.

§ **Egy nagykereskedő cég bukása.** Néhány évvel ezelőtt mintegy 12000 korona alapítással *Sommer* Albert és *Dávid* kézműáru-nagykereskedést nyitottak a fővárosban. Vállalkozásuk azonban nem volt szerencsés mert rövid fenállás után az üzlet 1899. február havában csődbe ment. Ekkor a vagyonbukott cég 480000 korona tartozással szemben 580000 korona vagyont mutatott ki könyveiben. A hitelezők azonban csakhamar rájöttek, hogy az aktívák kétes követelésekből állanak s így ők áruhitelezésük folytán követeléseiket a céggel szemben elvesztették. Panaszukra büntető törvényszék vétkes bukás miatt vád alá helyezte a *Sommer* testvéreket, s a megtartott főtárgyalás után egyenkint 2—2 havi fogházra ítélte őket. A budapesti kir. ítélőtábla *Frenreisz* István elnökelete alatt és *Vaisó* bíró elődásában ma délelőtt tárgyalta a bűnpört, és *Fried* Vilmos dr. és *Weisz* Odön dr. védők meghallgatása után az elsőbíróság ítéletét megsemmisítette, s mindkét vádlottat vád és következményei alól fölmentette és pedig azzal a megokolással, hogy az állítólag kétes követelések nagyrésze azóta befolyt, s így az aktívák tulajdonképen feül haladják a passzívákat.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Fizetésektelenségek.** A bécsi Creditoren Verein a következő fizetésektelenségekről tesz jelentést: *Löffler* Károly budapesti kézműáru-kereskedő beszüntette fizetéseit; a passzívák 150.000 koronára ragnak. — *Levitus* Mór zwitteri cég 250.000 korona passzívával jelentett fizetésektelenséget.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1904. évi január hó 1-től. —

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Gyorsvonat délután	4.21	Személyvonat d. u.	3.32
Személysz. tv. d. u.	4.45	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szv. Szolnokról este	9.—
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Gyorsvonat reggel	8.08
Soborsinról délután	2.04	Személyvonat d. e.	10.50
Személyvonat d. u.	4.07	Radnáról délután	2.36
Radnára délután	6.35	Gyorsvonat délután	4.06
Gyorsvonat este	7.18	Radnáról vas. és ün. e.	8.13
		Személyvonat este	9.05
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		Szeged felől:	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.35
Vegyesvonat reggel	7.10	Vegyesvonat este	7.06
Személyvonat d. u.	4.11	Személyvonat éjjel	10.38
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.25	Gurahonról sv. reg.	8.02
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat délelőtt	11.—
Gurahonc gszv. d. u.	4.30	Személyvonat este	6.56
		Pankotáról sv. este	9.20

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Krónikás. Kinrimeknek egymásba halmozása, minden ötlet nélkül. Elfelejtette, hogy a versben egyéb is kell, mint az utolsó szótagok összecsengése. Ez talán nem elég „szíves” bírálat, de őszinte.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 20.

Delitőzsde. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv gyöngé. Kedvtelen iránzat mellett néhány ezer métermázsza került forgalomba, gyöngén tartott árakon. Egyéb gabonanelemek bágyadtak. Időjárás derült.

Estitőzsde. Külföld változatlan.

Zárulat 12 órakor:

Buza áprilisra	7.85—7.86
Buza októberre	7.5—7.66
Rozs áprilisra	6.60—6.61
Rozs októberre	—
Zab áprilisra	5.46—5.49
Zab októberre	—
Tengeri májusra	5.27—5.28
Tengeri októberre	—
Repce augusztusra	11.55—11.65

Zárulat 5 órakor:

Buza áprilisra	7.85—7.86
Buza októberre	7.66—7.67
Rozs áprilisra	6.60—6.61
Rozs októberre	—
Zab áprilisra	5.49—5.50
Zab októberre	—
Tengeri májusra	5.28—5.29
Tengeri októberre	—
Repce augusztusra	11.55—11.65

Zárulat 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	674.—
Magyar hitelrészvény	769.50
Leszámitolóbank részvény	460.—
Rima-Murányi vasmű részvény	487.—
Oszták-magyar államvasúti részvény	670.—
Közúti vasút	591.—
Városi villamos vasút részvény	331.—

NAPIREND.

Január 21. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Ágnes. — Protestáns naptár: Ágnes. — Görög-keleti naptár (január 9.): György. — A nap két 7 óra 25 perccel, nyugszik 4 óra 24 perccel.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekllyemúzeum helyisége mellett Mlésterem.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hűdegebb, sok helyütt csapadék.

Január 21. Az aradi vörös és fehérkereszt-egyletek választmányi ülése délután 5 órakor (Megyeház.) — Az aradi kereskedők köre választmányi ülése este 9 órakor.

REGÉNY-CSARNOK.

Az Antikrisztus csodái.

— Regény. —

Írta: Lagerlöf Zelma.

Az Aradi Közlönynek fordította:

Cholnoky Viktor.

(48)

(Folytatás.)

Mikor donna Micaela felocsudott, ott találta magát az apja mellett fekvő szobában a díványon fkvé. Senki sem volt mellett; hanem hallotta, hogy benn donna Eliza beszélget az apjával.

— A fiú a leányom! — zohogott donna Eliza, — mind a kettőt elvesztettem! A fiamat is, a leányomat is!

Donna Micaela megpróbált fölemelkedni, de nem volt képes rá. A teste még szédült, csak a lelke ebredt föl.

— Cavaliere, cavaliere! — szólt donna Eliza. — Érti ön ezt? Az Enáról banditák lopóznak b' Diamanteba. Banditák jönnek, akik rálvöldönek a vámházra s azt kiabálják, hogy éjjen a szocializmus. S ezt csak azért teszik, hogy elrasszák az embereket az utcáról s a Porta Etnához cslogassák a carabinieriket. De egyetlen egy szál d a nantebeli ember s ncs köztük. Banditák mind s ncs azért eszelték ki ezt a dolgot, hogy rabolhassanak más: Tottenhamn l és donna Micaelánál, két asszonynál, cavaliere! Mit gondoltak ezek a tiszt urak, akik a hadi törvényszéket ülték? Azt hitték, hogy Gaetánó szövetségese a banditáknak? Nem látták rajta hogy nemes ember, valódi Alagona, művész? Hogy ítélhették el hát akkor?

Donna Micaela rémültén hallgatódzott, aztán azt iparkodott elhítenni magával, hogy még mindig álmodik. Ugy hallotta, mintha Gaetánó kérdezné, hogy fel akarja áldozni az Istennek? Aztán mintha a maga hangját hallná, amint azt mondja, hogy: igen, akarja. S azt hitte, hogy most arról álmodik, hogy miképen lenne, ha

Gaetánót csakugyan elfognák. Más nem lehet ez, mint álm!

— Micsoda szerencsétlen éj zaka! — sóhajtott donna Eliza. — Mi van a levegőben? Mit szí tébolyodott s zavarif jüvé az emberek? On látta Gaetánót, cavaliere! Hiszen mindig szilaj és tűz s velt, de sohasem vesz tette el az esztét, a józanságát, az okosságát. De ma éjjel csak úgy beleszaladt a katonák karjai közé. Tudja, hogy lázást akar szítani, tudja, hogy csak ezért jött haza. És mikor h llotta, hogy lövöldöznek, hogy kiabálják „éjjen a szocializmus!” megvadult, elvesztette az esztét. Azt hitte, hogy kiűtött a forradalom s kirohant az utcára, hogy ő s ott lehessen. S teli tüdővel kezdte kiabálni ő is, hogy éjjen s szocializmus. S aztán beleütközött egy nagy sereg katniba, egy egész százdba. Azok utban voltak Paterno felé, de az országuton meghallották a diamanteri lövöldözést s bejöttek a városba, hogy megássák, mi történik itt. S Gaetánó már a katonasapkát sem tudta megismerni, azt hitte, hogy azok is lázadók, vagy hogy az ég angyalai s odarohant közéjük s elhagyta fogni magát. S a katonák, a kik előbb a zsákmánnyal elosonó banditákat is mind összefogdosták, elfogták Gaetánót is. Aztán bejárták a várost és minden csendben találtak; de mielőtt tovább mentek volna, törvényt ülték a foglyaikon. S elítélték Gaetánót is, mint a többi; elítélték, mintha belőriést követelt volna el s asszonyokat gyilkolt volna meg. Nem vésztették el az eszüket ezek az emberek, cavaliere?

Donna Micaela nem hallotta, hogy mit felel az apja. O maga is ezerfélet szeretett volna kérdezni; de még mindig kővé volt meredve s nem tudott mozdulni. Folyton csak az járt a fejében, hogy Gaetánót talán agyonlőtték.

— Mi jutott eszüke, hogy husz esztendei börtönre ítéljék? — kérdezte donna Eliza. — Azt hiszik, hogy annyi ideig fog élni? Vagy hogy a kik szeretik, azok ének annyi ideig? Gaetánó meghalt; meghalt a számomra, épp úgy, mint Giannita.

Donna Micaela úgy érezte, mintha erős bilincsek csavarnának rá, úgy hogy nem tud szabadulni tőlük. Hisz ez rettenetesebb, gondolta, mintha őt magát kötnék pellengérré s megvesszőznék.

— Óreg napjaim minden öröme el van rabolva tőlem; — szólt donna Eliza. — Giannita és Gaetánó is! Mindig abban reménykedtem, hogy egymáséi lesznek. Ugy összeillettek volna, mert mind a kettő az én gyermekem volt s szeretett engemet. Minek éjjen, ha nincs ifjuság körülöttem? Sokszor keservesen kellett küzdenem az étellel, mikor Gaetánót magamhoz vettem s azt mondták az emberek, hogy jobb dolgom lenne, ha magam lennék. De én mindig azt feleltem: nem tesz semmit, csak fiatalságot lássak magam körül. S aztán elgondoltam, hogyha Gaetánó felnövekszik, megházasodik, lesznek kis gyermekei s nekem nem kell az életet átálnem mint vén, haszontalan teremtésnek!

(Folytatása következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Január 19. —

Fehér Kereszt szálloda Tóth Sandrné mánzóné Szeged. — Miskolczy Mária cimbalomművész Szeged. — Goldberger Nándor utazó Budapest. — Roth Mór utazó Budapest. — Lukács Bela utazó Budapest. — Blau Mór utazó Budapest. — König Samu utazó Bécs. — Sternbeck Henrik utazó Bécs. — Weiman Betti szállodásné Versec. — Steinbach Sándor utazó Bécs. — Kohn Mór utazó Bécs. — Feichtman Nándor utazó Budapest. — Orszényi Zoltan utazó Budapest. — Mand József utazó Bécs.

Központi szálloda. Szilágyi Gyula birtokos Kunagola. — Rubin József utazó Bécs. — Hatzelhofer F. hadapród Szatmár. — Bernát Izder jegyző Szt. Márton. — Greger Adolf utazó Prága. — Schiller Sándor utazó Győr. — Friedman Ferenc utazó Apatin. — Taub Manó utazó Budapest. — Hatzelhofer Adam jegyző Szt. Márton. — Lohman Ferdinand kereskedő Hamburg. — Pick Jenő gyáros Szeged. — Luhvitz Károly utazó Budapest. — Bindschaver Raymund utazó Bécs. — Goneman Márton utazó Bécs. — Kronstein Adolf utazó Bécs.

Nemzeti színház.

Bérlet 110. sz.

Páros.

Csütörtökön, 1904. évi január hó 21 én.

A boszorkányvár.

Víg operette 4 felvonásban. Írta: Berla Alajos. Zenéjét szerette: Millöcker Károly. Fordította: Reiner Ferenc és Fáy J. Béla.

SZEMÉLYEK:

Kányavári	Polgár S.	Lamotte	Ligeti V.
Coralie	Répásy G.	Józsi, csordás	Bejczy Gy.
Mihály gazda	Juhász S.	Andris, bojtár	Békassy Gy.
Marcza, leánya	Póti Frida.	Kalára néni	Pajor Agnes.
Simon	Lendvai O.	Veruska	Rózsa Lili.

Kezdeté este 7 és fél órakor.

NYILTTÉR.*

Schlesinger Antal

fornér, görlic, parketta és fadisztmények gyári raktára

Arad, Forray-utca 2c.

Alólirott mély tisztelettel tudatom, hogy

Lövy Dávid és Fiai Uj-Pesten

faipar gyártmányainak

egyedüli elárusítását és az eddigi

aradi fióközletet

(Forray-utca 2c.)

átvettem. Igyekeztem oda fog irányulni, hogy dus raktárommal és olcsó árakkal tisztelt vevőim bizalmát minden tekintetben kiérdemeljem.

Teljes tisztelettel:

Schlesinger Antal,

Arad, Forray-utca 2c.

192

Telefon-szám: 249.

A fűtési idény beálltával ajánlunk

elsőrendű darabos, magas hófoku, salon

fűtő kőszent,

100 kiló 3 korona 40 fillér;

elsőrendű darabos

111

légszesz pirszenet (coks.)

100 kiló 4 korona — fillér.

Börmentve házhoz szállítva.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása végett

fél napi időt kérünk.

Ugy fűtőkőszennél, mint pirszennél

500 kgr. vételnél 25 fillér engedményt nyújtunk.

Vasaláshoz

ajánlunk, száraz bükkfából égetett

faszenet,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

Csomagolás fűtőszén 50 kgrmos zsákokban.
Csomagolás Coaks 40 kgrmos zsákokban.
Csomagolás faszén 25 kgrmos zsákokban.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

FOGAK

szájpadlás nélkül és anélkül, hogy a gyökerek eltávolításának 3 koronától. Az általam készített és Párisban első díjat nyert fogsorokat mindenki azonnal megszokja, beszédzavarokat nem okoz és kitűnően rag vele. Régi fogsorok átalakíttatnak.

Vidékiek 12 óra alatt kielégíttetnek.

Nagyobb rendeléseknél a vasutköltség fele megtérítettik.

Fogorvosi intézet: LÖFLER EMIL. GROSSMANN S.

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 50. sz I. em.

Royal-szállóval szemben.

Fogorvos:

Fogtechnikai vezető:

Foghuzás érzéstelenítve.
Tartós plombák.
Rendel: d. n. 10-12 óra
d. n. 8-7-ig.

a párisi fogorvosi akadémia
kiállításán a kereszttel díjazott
aranyéremmel kitüntetve.
Fogad reggel 8-tól este 8-ig.

Vasár- és ünnepnapokon is.
Méréselt árak. Részletfizetésre is.

Varrónő,

aki a legkomplikáltabb tolettéket

elismert jó ízléssel

és gyorsasággal készít

ajánlkozik házakhoz.

Szíves megkeresések Kápolna-
utca 2. sz. ajtó 4. 221

278—1904. pm.

Hirdetmény.

Az arad csanádi egyesült vasutak aradi műhelytelepének kibővítéséhez Arad sz. kir. város határában szükséges földterületnek kisajátítását a m. kir. kereskedelmiügyi ministerium elrendelvényén, ezen körülményt azzal teszem közzé, hogy a kisajátítási terv megállapítása és a kisajátítási ár meghatározása czéljából 1904. évi február hó 15 én d. e. 9 órakor Arad sz. kir. város emeleti tanács-termében tárgyalás fog tartatni s hogy folyó évi január hó 22-től február 5-éig bezárólag a tervek és összeírások hivatalos helyiségben közszemlére kitétettek.

Arad, 1904. évi január hó 19-én.

Intitóriis,
polgármester.

A téli idényre raktáron van legfinomabb

Jamaica Rum

üvegje 60 fillér, 1 kor. 80 fillér és 4 korona.

Kiváló minőségű chinai tea.

Egy kis csomag 20 fillér, közép csomag 60 fillér, 1/4 kiló díszes bádóg dobozban 3 korona.

Kitűnő francia illatszerek

Extrait Ideal, Extrait Tréfle incarnat,
Extrait Vigne fleurie, Extrait Crab Apple Blosson
üvegje 4 korona.

Extrait Tréfle du Japon, Extrait Crab Apple,
üvegje 3 korona.

Extrait Violette imperieur. Eau de Cologne Russe.
üvegje 2 kor 50 fill. üvegje 6 korona.

Kapható egyedül

Rozsnyay Máttyás gyógyszer-tárában

Arad, Szabadság-tér.

Tanulók

felvétetnek

az Aradi Nyomda Rész-
vénytársaságnál.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

56169—1904. F. IV. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közzhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha- és fehéreneműek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adatni:

állomáson	1. évi január hó
Szeged	25-én d. u. 2 óra
Debreczen	26-án d. u. 2 óra
Budapest, 1904. évi január hó.	

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

MINDEN HOLGYNEK

SZÜKSÉGES ARCBORE MEGVÉDÉSÉRE A

FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem zsíros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szereplő májfoltot, bőrrákát (mitesser) és minden arcztisztítást. Masszázshoz használva eltünttet redőket, himlőhelyet stb.

Csakis ezen készítmények valódiak, a melyek ezimeres védjegyemmel vannak lezárva.

Kamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona. 121

Margit szappan 70 fillér. Margit poudér 1 kor. 30 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszer-tárakban és drogueriában.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Ferencz, Boros-Sebesen: Zangerl Gyula, Barzován: Szokoly Sándor, Cs.-Apáczán: Bonomi Antal, Cs.-Pálotán: Nagy Albert, Csereháza: Berkes Armin, Elekén: Ifj. Pekker István, Földesákon: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Gyorokon: Masznyik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schlögl Pál, Kun-
agotán: Fejes Lajos, Körtöcsön: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelecsényi Ferencz, Mező-Kovácskúrtán: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmá-
gyon: Hanzócs Adam, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Kocszin János, Pankotán:
Posevitz Gusztáv, Pityvaroson: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Si-
mándon: Csiky Lukács, Soborniban: Károlyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sandor,
Tauczon: Kuntz János, és Új-Aradon: Ternajgó Géza urak gyógyszer-tárakban.

Minden fájdalom nélkül biztos hashajtó
szer az

ALVO tabletták.

Az „Alvo“ az egyeduralkodó biztos szer, melynek használata val rendszeresített állandó széklettel idéztetik elő. Mint gyomor-erősítő és gyomor tisztító nélkülözhetlené válik.

Kiváló tulajdonsága, hogy puha, a mi által nemcsak hogy a gyomorban könnyen és gyorsan feloldódik, hanem a kívánt hatás is sokkal gyorsabban következik be, mint ehhez hasonló készítményeknél.

Ize rendkívül kellemes és édes, gyermekek nagy előszeretettel veszik.

Minden doboz használati utasítással van ellátva.

Egy doboz ára 90 fillér.

Figyelmeztetés: Alvo tablettáink törvényesen védve vannak. — Utáncok szigoruan büntetettek.

Kapható az egyedüli készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszer-tárában az „Isteni Gondviseléshez“

ARAD, Andrassy-tér 22, a megyeházzal szemben.

